

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 131/2021 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, sivistysvaliokuntaan ja talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Toimenpideohjelma TPA 41/2021 vp Kai Mykkänen kok ym. Toimenpideohjelma koronatodistuksen käyttöönotosta

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- sivistysvaliokunta SiVL 15/2021 vp
- talousvaliokunta TaVL 29/2021 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 35/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- lakimies Mirka-Tuulia Kuoksa, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Maija Neva, sosiaali- ja terveysministeriö
- osastopäällikkö Taneli Puumalainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Kirsi Ruuhonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylilääkäri Paula Tiittala, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Joni Komulainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Mira Turpeinen, oikeusministeriö
- hallitusneuvos Joni Hiitola, opetus- ja kulttuuriministeriö
- hallitusneuvos Liisa Huhtala, työ- ja elinkeinoministeriö
- lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, Lapsiasiavaltuutetun toimisto

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

- apulaistietosuoja-valtuutettu Heljä-Tuulia Pihamaa, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- ylitarkastaja Outi Leinonen, Rajavartiolaitos
- ylitarkastaja Oona Mölsä, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- professori Olli Vapalahti, Helsingin yliopisto
- jaostopäällikkö, ylilääkäri Maija Kaukonen, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- johtaja Mika Salminen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- infektiosairauksien linjajohtaja, ylilääkäri Asko Järvinen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
- koronavalmistelun yhteispäällikkö Hanna Laine, Helsingin kaupunki
- johtajaylilääkäri Jukka Mattila, Lapin sairaanhoitopiiri
- johtava lääkäri Jukka Ronkainen, Tornion kaupunki
- ylilääkäri Jutta Peltoniemi, Turun kaupunki
- ylilääkäri Kirsi Valtonen, Vantaan kaupunki
- kaupunginjohtaja Ritva Viljanen, Vantaan kaupunki
- yhteiskuntasuhdejohtaja Sami Lahdensuo, Finnair Oyj
- toimitusjohtaja Sanna Kärkkäinen, Rovaniemen Matkailu- ja Markkinointi Oy, Visit Rovaniemi
- pääsihteeri Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
- toimitusjohtaja Liisa Ansala, Lapin Kauppakamari
- toimitusjohtaja Timo Lappi, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- juristi Mirkka Kivilehto, Muusikkojen liitto
- toimitusjohtaja Miika Huttunen, Slush
- varatoimitusjohtaja Hans Ahlström, Suomen Varustamot ry
- johtaja Kati Kuusisto, Tapahtumateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- valtiovarainministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Digi- ja väestötietovirasto
- Tulli
- apulaisprofessori Tarja Sironen, Helsingin yliopisto
- professori Seppo Parkkila, Tampereen yliopisto
- professori Risto Roine, Turun yliopisto
- Kansaneläkelaitos
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- Suomen Kuntaliitto
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Finavia Oyj
- Suomen kunto- ja terveysliikuntakeskusten yhdistys SKY ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- LiveFIN ry
- Messu- ja tapahtumajärjestäjät ry
- Music Finland ry

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

- Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- Suomen Filmikamari ry
- Suomen Näyttelijäliitto ry
- Suomen Olympiakomitea ry
- Suomen Salibandyliitto ry
- Suomen Teatterit ry
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden Eksote

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevien säännösten voimassaolo jatkuu 15.10.2021 jälkeenkin 31.12.2021 saakka. Suomeen saapuvilta henkilöiltä edellytettäisiin joko luotettavaa todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta covid-19-taudista, saadusta hyväksyttävästä covid-19-rokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta luotettavasta covid-19-testistä. Suomeen saapuvan olisi vaihtoehtoisesti käytävä covid-19-testissä Suomeen saavuttuaan ja toisessa testissä 72–120 tunnin kuluessa. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös valtion korvausvelvollisuudesta kunnille ja kuntayhtymille todistusten tarkastamisesta ja covid-19-testauksesta aiheutuvista kustannuksista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä. Vaihtoehtona voimassa oleville säädetyille ja viranomaispäätöksin asetetuille koronavirus-epidemiaan leviämisen estämiseen tähtäville velvoitteille ja rajoituksille toiminnanharjoittaja voisi tietyin edellytyksin edellyttää yleisötilaisuuteen osallistuvilta tai asiakas- ja osallistujatilaan tulevilta ihmisiltä koronatodistuksen esittämistä.

Koronatodistusta voitaisiin edellyttää muun muassa ravintoloissa ja yökerhoissa sekä yleisötilaisuuksissa, kuntosaleilla ja muissa urheiluun tai liikuntaan käytettävissä sisäliikuntatiloissa, uimahalleissa ja kylpylöissä, tanssipaikoissa ja ryhmäharrastustoimintaan käytettävissä tiloissa, huvia- ja teemapuistoissa, eläintarhojen sisätiloissa, sisäleikkipuistoissa ja sisäleikkipaikoissa sekä museoissa, näyttelytiloissa ja muissa vastaavissa kulttuuritiloissa.

Lisäksi säädettäisiin todistukseen liittyvien henkilötietojen käsittelystä sekä tehtäisiin uudesta sääntelystä johtuvia täsmennyksiä viranomaisvalvontaa koskeviin säännöksiin. Esitys liittyy valtion vuoden 2021 neljänteen lisätalousarvioesitykseen.

Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi tartuntatautilakiin virka-apua täydentävää sääntelyä Tullin osalta.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Lain EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva sääntely on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja maahantulon edellytyksiä sekä Tullia koskeva sääntely 16.10.2021. Maahantuloa ja koronatodistusta koskeva väliaikainen sääntely on tarkoitettu olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Toimenpidealoite

TPA 41/2021 vp. Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy välittömästi tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta yhteiskunnan nopeamman avaamisen mahdollistava koronatodistus otetaan Suomessa käyttöön.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Esityksen taustalla on erityisesti tavoite suojata perustuslaillista oikeutta terveyteen ja elämään ehkäisemällä tartuntoja, edistämällä väestön terveyttä sekä turvaamalla jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.

Esityksen sisältyy kaksi sääntelykokonaisuutta. Tartuntatautilakiin ehdotetaan lisättäviksi väliaikaisesti voimassa olevat säännökset EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käyttämisestä (jäljempänä myös koronapassi). Koronapassia koskevan sääntelyn tavoitteena on mahdollistaa palvelujen turvallinen käyttö ja siten edistää elinkeinovapautta sekä sivistyksellisiä oikeuksia avaamalla yhteiskunnan toimintoja ja pitämällä niitä auki tiukempien rajoitusten vaihtoehtona. Esityksen mukaan koronapassia voidaan edellyttää muun muassa yleisötilaisuuksissa, urheiluun tai liikuntaan käytettävissä sisäliikuntatiloissa, ryhmäharrastustoimintaan käytettävissä tiloissa, sisäleikkipaikoissa sekä museoissa, näyttelytiloissa ja muissa vastaavissa kulttuuritiloissa.

Lisäksi ehdotetaan jatkettavaksi eräin muutoksin väliaikaisesti voimassa olevan maahantulon terveysturvallisuutta koskevan sääntelyn voimassaoloa. Tältä osin sääntelyn tavoitteena on vähentää Suomeen rajat ylittävän liikenteen kautta leviäviä covid-19-tartuntoja sekä ehkäistä uusien covid-19-virusmuunnosten leviämistä Suomeen.

Esityksessä ehdotetut muutokset ovat pääosin määräaikaisia (lukuun ottamatta virka-apua koskevaa sääntelyä), ja väliaikainen sääntely on tarkoitettu olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannatettavina. Koronapassin käyttöönotto mahdollistaa valiokunnan näkemyksen mukaan rajoituksille vaihtoehtoisen, mutta laajaa toimintaa mahdollistavan riskinhallintakeinon, mikäli rajoitusten käyttö osoittautuisi jatkossa välttämättömäksi. Valiokunta pitää myös ehdotettuja maahantulorajoituksia perusteltuina, koska Suomen väestön rokotuskattavuus on yhä puutteellinen tuomaan laumasuojaa varsinkin tehokkaammin leviäviltä muuntuneilta viruskannoilta.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Koronapassia koskeva sääntely

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi tartuntatautilakiin väliaikaisesti uusi 58 i §, jossa säädetään koronapassin kansallisesta käytöstä. Säännös mahdollistaa toiminnanharjoittajalle vaihtoehdon järjestää toimintansa terveysturvallisesti kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaavan viranomaisen tai aluehallintoviraston 58 §:n ja 58 d §:n nojalla tekemässä päätöksessä edellytettyjen rajoitustoimenpiteiden taikka valtioneuvoston 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla säätämien velvoitteiden sijasta edellyttämällä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta koronapassia.

Koronapassilla säännöksessä tarkoitettuun toimintaan tai tilaisuuteen osallistuva henkilö osoittaisi, että on saanut tartuntatautilain 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastanut covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Esityksen mukaan (s. 22 ja 37) koronapassin käyttöönotto on toiminnanharjoittajalle vapaaehtoista ja siten mahdollistava, ei velvoittava. Jos tapahtuman järjestäjä ei ota käyttöön koronapassin esittämisen edellytystä, sen tulee noudattaa voimassa olevia rajoituksia.

Valiokunta pitää koronapassia koskevaa sääntelyä tärkeänä. Sen avulla on mahdollista pitää rajoitusten voimassaoloaikana yhteiskunnan eri toimintoja käynnissä. Erilaisten taiteeseen, kulttuuriin ja urheiluun sekä muuhun harrastus- ja vapaa-ajantoimintaan liittyvien palvelujen ja tapahtumien mahdollistamisella on valiokunnan näkemyksen mukaan olennainen merkitys väestön terveydelle ja hyvinvoinnille. Sääntelyllä myös turvataan nykyistä paremmin sekä rajoituksen kohteena olevien toimintojen parissa työskentelevien työn jatkuvuutta sekä hyvinvointia.

Lasten asema suhteessa koronapassiin

Hallituksen esityksen mukaan toiminnanharjoittaja saisi koronapassin ollessa käytössä edellyttää sen esittämistä 12-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta (58 i §:n 1 momentti). Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 48) todetaan, että jos toiminnanharjoittaja olisi ottanut todistuksen esittämisvelvoitteen käyttöön, se ei saisi päästää yleisötilaisuuteen tai tilaan asiakasta tai toimintaan osallistuvaa ilman todistusta lukuun ottamatta alle 12-vuotiaasta lasta, jota todistuksen esittämisvelvoite ei koskisi.

Perustuslakivaliokunnan mielestä (kappale 25) sääntelyssä on sille esitetyt epidemiologiset perustelut huomioiden turvattava yhdenvertaisesti nyt ehdotettua paremmin alle 16-vuotiaiden mahdollisuudet osallistua 58 i §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tiloissa järjestettävään toimintaan. Sääntelyä on siinä tarkoituksessa muutettava. Sosiaali- ja terveysvaliokunta voi perustuslakivaliokunnan mukaan muuttaa sääntelyä esimerkiksi nostamalla lakiehdotuksen 58 i §:n 1 momentissa säädettävän ikärajan kahdestatoista kuuteentoista vuoteen. Lisäksi perustuslakivaliokunnan mukaan on huolehdittava siitä, että koronapassin esittämisvelvollisuuden piiriin jääville alaikäisille taataan säännösperustaisesti tosiasiallinen mahdollisuus koronatestiin koronapassia varten. Valiokunta painottaa myös testien tosiasiallisen saavutettavuuden merkitystä.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Myös sivistysvaliokunta esittää (s. 4), että sosiaali- ja terveysvaliokunta harkitsee koronatodistusta koskevan ikärajan nostamista 16 ikävuoteen. Myös talousvaliokunta (s. 3) piti koronapassin ja maahantuloa koskevan sääntelyn ikärajan epäsymmetriaa ongelmallisena.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa lasten oikeutta ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin. Koronapassin edellyttäminen yli 12-vuotiailta lapsilta voi tuottaa käytännössä merkittäviäkin tosiasiallisia esteitä lasten harrastustoiminnalle sekä virkistäytymiselle. Monella 12-vuotiaalla ei vielä välttämättä ole sujuvaa mahdollisuutta koronapassin edellyttämään sähköiseen tunnistautumiseen. Valiokunta ehdottaa, että 58 i §:n 1 momentissa säädettävä ikäraja nostetaan 16 vuoteen. Valiokunta kuitenkin huomauttaa, että sähköisen henkilökortin saaminen aiheuttaa kustannuksia nuorelle ja hänen perheelleen ja sen saaminen kestää myös poliisinlupapalvelussa kauan. Lisäksi sähköisen henkilökortin käyttö tunnistautumiseen vaatii tietokoneen ja lukulaitteen.

Jotta koronapassin esittämisvelvollisuuden piiriin jääville alaikäisille taataan säännösperustaisesti tosiasiallinen mahdollisuus koronatestiin koronapassia varten, valiokunta ehdottaa uutta 58 k §:ää. Sen mukaan kunnan tulee järjestää kunnassa asuville 16- ja 17-vuotiaille lapsille, jotka eivät ole saaneet 16 f §:n 1 momentissa tarkoitettua täyttä rokotussarjaa, maksutta heidän 58 i §:n 1 momentissa tarkoitettua koronatodistuksen saamiseksi tarvitsemansa covid-19-testaus.

Valiokunta toteaa, että ikärajan nostoa koskeva muutos laajentaa sitä joukkoa, joka pääsee tapahtumiin ilman rokotusta. Valiokunta pitää tätä kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta tarpeellisena muutoksena. Valiokunta korostaa kuitenkin rokotuskattavuuden merkitystä epidemian torjunnassa ja painottaa kaikkien sitä lisäävien toimien ensisijaisuutta. Vaikka lapset ja nuoret hyvin harvoin sairastuvat vakavaan covid-19-tautimuotoon, on pitkäkestoinen covid-19 eli niin sanottu long covid lääketieteelliselle tutkimukselle ja terveydenhuollolle uusi haaste, josta tietoa karttuu tutkimuksen myötä. Myös tästä näkökulmasta rokotuskattavuutta lisäävät toimet ovat valiokunnan näkemyksen mukaan tärkeitä.

Terveydellinen este rokotteen ottamiselle

EU-koronatodistusta sääntelevä EU-asetus 953/2021 ei tunnista vaihtoehtoista todistusta henkilöille, joilla ei lääketieteellisistä syistä ole mahdollista ottaa covid-19-rokotusta. EU-asetuksen lähtökohtana on sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan, että asetuksen mukaisella kolmella erilaisella vaihtoehtoisella todistuksella (todistus rokotuksesta, todistus negatiivisesta testistä, todistus sairastetusta taudista) voidaan taata kansalaisten yhdenvertaisuus myös tilanteessa, jossa henkilö ei syystä tai toisesta voi saada rokotuksia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan saaman selvityksen mukaan alle yksi prosentti rokottamattomuudesta johtuu lääketieteellisistä syistä, joskin osuus voi vaihdella eri ikäryhmissä. Vaikka kyse on siten lukumäärällisesti hyvin pienestä ihmisryhmästä, on valiokunnan näkemyksen mukaan tärkeää turvata myös heidän tosiasialliset mahdollisuutensa koronapassiin. Valiokunta ehdottaa, että edellä todetussa uudessa 58 k §:ssä säädetään 16- ja 17-vuotiaiden kanssa vastaavasti oikeudesta maksuttomaan covid-19-testiin.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Poikkeus täydestä rokotesarjasta

Rokotesarjan rokoteannosten lukumäärä on määritelty rokotteen valmisteyhteenedossa, joka on lääkevalvontaviranomaisen (Euroopan lääkevirasto, EMA) hyväksymä. Tällä hetkellä kaikkien Suomessa käytössä olevien covid-19-rokotteiden rokotesarjat muodostuvat kahdesta annoksesta. Kansalliset viranomaiset voivat antaa suosituksia rokotteiden valmisteyhteenedosta poikkeavasta käytöstä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos suosittelee tällä hetkellä, että PCR-testillä varmistetun koronataudin sairastaneille voidaan antaa kahden sijasta vain yksi koronarokoteannos. Jos yhden rokoteannoksen saanut henkilö sairastuu rokotteen saamisen jälkeen koronavirustautiin, ei ole enää tarvetta antaa toista rokoteannosta.

Valiokunta pitää koronapassia koskevan sääntelyn ja toiminnallisuuden näkökulmasta puutteena, että Omakanta-palvelusta ei tällä hetkellä ole saatavissa todistusta täydestä rokotesarjasta henkilölle, joka on sairastanut covid-19-taudin ja siksi saanut vain osan rokotesarjan rokotteista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan malli, jossa yli kuusi kuukautta sitten sairastettu covid-19-tauti ja yksi rokoteannos tuottaisi hyväksytyyn koronapassin tietosisällön, on mahdollinen, mutta edellyttää tietoteknistä kehitystyötä, joka on haastavaa saada valmiiksi hallituksen esityksen voimassaoloajan puitteissa. Valiokunta korostaa tämän kehitystyön merkitystä ja kiirehtii sen tekemistä. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

EU:n ulkopuolelta Suomeen matkustavat henkilöt

Ehdotettu lainsäädäntöratkaisu merkitsee, että kansallisesti käytössä oleva koronapassi tarkoittaa vain EU:n digitaalista todistusta. Talousvaliokunta pitää tärkeänä (s. 4), että sosiaali- ja terveysvaliokunta täsmentäisi mietinnössään, että — yhdenmukaisesti ehdotetun lain 16 g §:n kanssa — 58 i §:n mukainen menettely on sovellettavissa myös silloin, kun todistus on muu kuin nimenomaan EU:n digitaalinen todistus.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan saaman selvityksen mukaan EU:n ulkopuolella covid-19-rokotuksia saaneiden henkilöiden digitaaliset rokotustodistukset voidaan lukea THL:n hyväksymällä lukijaohjelmalla, jos EU on sopinut digitaalisten covid-19-todistusten yhteentoimivuudesta kolmannen maan kanssa. Muiden kuin EU:n digitaalisen koronatodistuksen lukeminen ei ole teknisesti mahdollista THL:n lukijaohjelmalla, koska näissä todistuksissa ei ole EU-määrittelyiden mukaista QR-koodia, joka mahdollistaa Digi- ja väestötietoviraston myöntämien kansallisen yhteyspisteen digitaalisten allekirjoitusvarmenteiden käytön.

EU:n ulkopuolisissa maissa myönnettyjen covid-19-todistusten tarkastaminen ilman lukijasovellusta on käytännössä haastavaa, sillä se edellyttää tarkastavalta henkilöltä muun kuin suomen tai ruotsin kielen hallintaa, todistusten oikeellisuuden arviointia sekä tietämystä hyväksyttävistä rokotevalmisteista ja näiden rokotesarjojen rokotemääristä. Vaarana on, että syntyisi epäyhtenäisiä tulkintoja ja henkilöitä kohdeltaisiin epäyhtenäisellä tavalla ja väärinkäytösten riski kasvaisi. Tällöin myös sisäänpääsy tapahtumiin hidastuisi ja lisähenkilöstön tarve kasvaisi.

Saadun selvityksen mukaan voisi sinällään olla mahdollista, että maahan saapuville annettaisiin rajanylityspisteillä toimivien terveys- ja virka-apuviranomaisten toimesta, heidän ensin arvioi-

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

tuaan kolmannen maan myöntämän covid-19-todistuksen sisällön, todistus, joka toimisi osoitukseksi sisäänpääsyn edellytysten täyttymisestä.

Valiokunta pitää valitettavana, että hallituksen esitys ei mahdollista EU:n ulkopuolelta tulevien osallistumista tilaisuuksiin, joihin pääsyn koronapassi oikeuttaa, jos EU ei ole sopinut digitaalisten covid-19-todistusten yhteentoimivuudesta kyseisen maan kanssa. Jos henkilö pääsee terveysturvallisesti maahan tartuntatautilain mukaisilla todistuksilla, ei valiokunnan näkemyksen mukaan ole epidemian torjunnan näkökulmasta estettä sille, etteikö hän voisi päästä tapahtumiin ja tiloihin, joihin koronapassi oikeuttaa. Valiokunnan näkemyksen mukaan valtioneuvoston on viivymättä valmisteltava lainsäädännön muutokset sekä tekninen toteutus, joka mahdollistaa sellaisten EU:n ulkopuolisten henkilöiden, jotka ovat päässeet maahan maahantulon yhteydessä tarkastettavilla terveystodistuksilla, pääsyn vastaaviin tapahtumiin ja tiloihin kuin koronapassilla, jos koronapassia koskevan sääntelyn voimassaoloa jatketaan.

Valiokunta kuitenkin toteaa, että EU:n ulkopuolelta saapuvilla henkilöillä, joilla ei ole yhteentoimivuutta EU:n digitaalisen koronastodistuksen kanssa, on mahdollisuus hakeutua Suomessa omalla kustannuksellaan yksityisen terveydenhuollon järjestämään covid-19-testiin, ja niiden tulokset kirjautuvat Kanta-palveluun, josta ne ovat haettavissa Omakanta-palvelun EU-koronatestitodistukselle. Jos henkilöllä ei ole mahdollisuutta käyttää Omakanta-palvelua, voidaan EU-koronatestitodistus tulostaa esimerkiksi testin järjestäneen yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajan toimesta mahdollisuuksien mukaan jopa liikkuvan testauspisteen yhteydessä. Testitulosten välittämisessä Kanta-palveluun voi olla viiveitä terveydenhuollon potilastietojärjestelmäästä riippuen.

Niin halutessaan etenkin suurempien tapahtumien järjestäjillä olisi sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan myös mahdollisuus ilman lainsäädännön muutoksia organisoida esimerkiksi tapahtuman yhteyteen antigeenitestaukseen perustuva pikatestauspalvelu, jonka toimiluvallinen laboratorio toteuttaa. Tilaisuuteen osallistujat, joilla ei olisi hyväksyttävää koronastodistusta voitaisiin testata ja kirjata tiedot tietojärjestelmään esimerkiksi mobiiliyksikössä tilaisuuden järjestämipaikan läheisyydessä. Asiakas voisi saada suoraan toimivat tietoyhteydet omaavalta testauksen järjestäjältä negatiiviseen testitulokseen perustuvan EU:n digitaalisen koronastodistuksen tulostettuna ja voisi tällä tulosteella osallistua tapahtumaan.

Maahantuloa koskeva sääntely

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevien säännösten voimassaolo jatkuu 31.12.2021 saakka. Ehdotetut 16 a—g §:n säännökset liittyen velvollisuuteen esittää Suomen saavuttaessa covid-19-tautia koskevaa todistus sekä osallistua covid-19-testiin vastaavat eräitä täsmennyksiä lukuun ottamatta voimassa olevaa sääntelyä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että asiantuntijakuulemisten perusteella epidemiologinen tilanne on huomattavasti muuttunut sekä Suomessa ja Euroopassa. Suuressa osassa EU-maita taapausmäärät ovat olleet kesän jälkeen laskusuunnassa, ja tätäkin tärkeämpänä seikkana sekä sairaalakuormitus että kuolleisuus ovat pysyneet huomattavasti aikaisempaa matalammalla tasolla.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Täyden sarjan rokotuskattavuus on koko EU:n alueella lähes 72 % ja monessa maassa jo yli 80 %. Muutamassa maassa kattavuus on jäänyt matalaksi.

Epidemiatilanne Suomessa on kuitenkin lokakuun 2021 alussa huonontunut. Uusien tartuntojen määrä on noussut syyskuun puolivälistä alkaen, vaikka tartunnoista havaitaan pienempi osuus kuin aiemmin. Tartunnat leviävät etenkin rokottamattoman väestön keskuudessa.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota (s. 8) siihen, että nyt käsillä oleva arviointitilanne poikkeaa osin merkittävästikin tilanteesta, jossa valiokunta arvioi nyt voimassa olevaa sääntelyä kesäkuussa 2021. Tuolloin hallituksen esityksessä pidettiin rajat ylittävän henkilöliikenteen aiheuttamaa riskiä epidemian kiihtymiselle ja uusien muuntuneiden viruskantojen leviämislle merkittävänä covid-19-ilmaantuvuuden ollessa matala ja virusvarianttien määrän vähäinen, mutta osan väestöstä ollessa yhä ilman sairastetun taudin tai rokotteen tuomaa suojaa. Sittemmin rokotuskattavuus on merkittävästi kasvanut ja epidemiatilanne myös muuttunut huomattavasti. Perustuslakivaliokunnan mielestä nyt ehdotetulle sääntelyn voimassaolon jatkamiselle on kuitenkin edelleen hyväksyttävät perusteet. Sääntelyä maahan saavuttaessa esitettävästä todistuksesta ja testiin osallistumisesta (16 a ja 16 b §) voidaan valiokunnan mielestä pitää välttämättömänä nykytilanteessa ottaen huomioon, että rajat ylittävän henkilöliikenteen aiheuttama riski epidemian kiihtymiselle ja uusien muuntuneiden viruskantojen leviämislle on yhä merkittävä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen ja toteaa, että ulkomaista alkuperää olevien tartuntojen torjuminen on edelleen välttämätöntä ja esitetyillä toimilla voidaan tehokkaasti ja oikeasuhtaisesti torjua tartuntojen leviämisen riskiä. Valiokunta pitää siten sääntelyn voimassaolon jatkamista vuoden 2021 loppuun perusteltuna.

Asetuksenantovaltuus

Ehdotetussa 16 c §:n 2 momentissa on voimassa olevan lain tapaan asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan vapauttaa matalan riskin maista saapuvat tartuntatautilain rajaterveysturvallisuustoimista.

Perustuslakivaliokunta piti aikaisemmassa lausunnossaan perusoikeusrajoitusten oikeasuhtaisuuden kannalta jossakin määrin ongelmallisena tuolloin ehdotettua sääntelyä, jonka mukaan covid-19-todistusta ja -testausta koskeva sääntely olisi koskenut Suomeen saapuvia riippumatta siitä, mistä maasta he tulevat. Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyä tuli muuttaa niin, että voimakkaimmin perusoikeuksiin puuttuvat velvollisuudet kohdistuvat sellaisiin maahan tuleviin henkilöihin, joiden voidaan arvioida muodostavan suurimman riskin covid-19-tartuntojen leviämisen kannalta. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan sääntelyn oikeasuhtaisuutta voitiin parantaa esimerkiksi säätämällä laissa perussäännökset sellaisista lähtömaista, joista tuleviin matkustajiin todistus- tai testausvaatimuksia ei sovelleta. Tarkemmat säännökset tällaisista maista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella (PeVL 26/2021 vp, kappale 12).

Eduskuntakäsittelyn aikana lakia täydennettiin lisäämällä 16 c §:ään 2 momentti, jonka mukaan velvollisuus esittää todistus ja osallistua testiin ei koske henkilöitä, jotka saapuvat Suomeen sellaisesta maasta tai sellaiselta alueelta, jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta erityistä epidemian leviämisen riskiä. Valtioneuvoston asetuksella an-

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

netaan tarkemmat säännökset tällaisista maista ja alueista (ks. StVM 18/2021 vp). Asiallisesti samankaltaista, mutta osin täsmennettyä poikkeussäännöstä ehdotetaan myös nyt 16 c §:ään.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää nyt käsillä olevan esityksen yhteydessä (kappale 35) vakavaa huomiota siihen, että nyt voimassa olevaa poikkeussäännöstä 16 c §:ssä on sovellettu hyvin tiukasti asiaa koskevia valtioneuvoston asetuksia annettaessa (ks. esim. asetuksen 804/2021 perustelumuistio 31.8.2021). Poikkeuksen piiriin kuuluu enimmäkseen vain sellaisia maita ja alueita, joissa covid-19-tapausten ilmaantuvuus on huomattavasti pienempi kuin Suomessa epidemian nykytilanteessa. Kuitenkin poikkeuksien piiriin kuuluu myös Pohjois-Norjan ja Pohjois-Ruotsin kuntia, joita on muun muassa tapausmäärien vähäisyyden vuoksi perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan arvioitu osin muilla kriteereillä kuin tapausten ilmaantuvuuden perusteella.

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan (kappale 36) ehdotettu 16 c §:n poikkeussäännös ei nykyisellä tavalla tulkittuna ja sovellettuna täytä hyvin oikeasuhtaisuusvaatimusta. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan on syytä harkita säännöksen muuttamista. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että pohjoisia raja-alueita koskevien poikkeuksien kaltaisesti on syytä tarkastella myös Ahvenanmaan ja Ruotsin välistä rajaliikennettä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen (kappale 36) siitä, että 16 c §:n poikkeussäännös ei nykyisellä tavalla tulkittuna ja sovellettuna täytä hyvin oikeasuhtaisuusvaatimusta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää huolensa myös terveydenhuollon voimavarojen oikeasuhtaisesta ja vaikuttavasta kohdentamisesta rajalla tapahtuvaan valvontaan. Valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella maahantuloon liittyvään koronavirustestaukseen liittyy tehottomuutta ja terveystarkastustoiminnasta aiheutuvat kustannukset ovat kohtuuttomia saavutettavaan hyötyyn nähden. Valiokunta toteaa, että jos asetuksella asetetaan erittäin laajaan matkustajajoukkoon kohdistuvat tarkastusvaatimukset, joudutaan herkästi turvautumaan pistokoemaiseen tarkastukseen. Käytettävissä olevat henkilöresurssit kohdentuvat valiokunnan näkemyksen mukaan epidemian torjunnan kannalta tehokkaammin, jos niukkoja voimavaroja ei tarvitse kohdentaa sellaisten maiden ja alueiden matkustajiin, joissa tautitilanne on suhteessa Suomen tilanteeseen parempi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että 16 c §:n 2 momenttiin sisältyvää asetuksenantovaltuutta ohjaavaa säännöstä täsmennetään lisäämällä siihen maininta säännöksessä tarkoitettun maan tai alueen covid-19-taudin ilmaantuvuudesta suhteessa Suomen covid-19-taudin ilmaantuvuuteen tai muuntuneen viruksen yleisyyteen. Tällä lisäyksellä täsmennetään valiokunnan näkemyksen mukaan perustuslakivaliokunnan tarkoittamalla tavalla säännöksen oikeasuhtaisuutta siten, että säännöstä ei saa soveltaa niin tiukasti kuin sitä on nyt sovellettu, kun asetuksen piirissä on ollut ainoastaan sellaisia maita tai alueita, joiden ilmaantuvuus on huomattavasti pienempi kuin Suomessa ja sen eri alueilla. Valiokunnan näkemyksen mukaan asetuksen tulee perustua kokonaisarvioon, jossa huomioidaan maan eri alueiden erot. Pykälän sanamuoto ei siten tarkoita rajata maita ja alueita suoraan Suomen ilmaantuvuusluvun mukaan, vaan säännös mahdollistaa sen, että ilmaantuvuuden raja voidaan asettaa Suomen ilmaantuvuuslukua alhaisemmaksi. Epäsuhta ei kuitenkaan saa olla merkittävän suuri. Valtioneuvoston on valiokunnan näkemyksen mukaan annettava välittömästi uusi asetus.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa lisäksi, että valtioneuvosto huomioi asetusta antaessa perustuslakivaliokunnan esittämät näkökohdat suhteessa Ahvenanmaan ja Ruotsin väliseen rajaliikenteeseen.

Toisen testin vaatimus

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin, että Suomeen saapumisen jälkeen tietyissä tilanteissa edellytetty 16 d §:n mukainen toinen testi 72—120 tuntia maahantulosta ei olisi enää nykyisessä epidemiatilanteessa välttämätön. Perusteluna tälle tuotiin esiin muun muassa, että hallituksen esityksen perusteluissa kuvattu maahantulotestin vaikuttavuus pätee tilanteessa, jossa väestöllä ei vielä ole laajaa immunologista suojaa covid-19-tautia vastaan. Perustelu olisi siten väestön rokotuskattavuuden noustua vanhentunut.

Perustuslakivaliokunnan mielestä (kappale 30 ja 31) maahantulo rajoitusten voimassaolon jatkamiselle on rokotuskattavuuden kasvusta huolimatta edelleen hyväksyttävät perusteet. Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota (kappale 32) ehdotetun 16 d §:n sääntelyyn velvollisuudesta osallistua toiseen covid-19-testiin maahan saapumisen jälkeen. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen ja muun saamansa selvityksen valossa perustuslakivaliokunta kehottaa sosiaali- ja terveysvaliokuntaa vielä huolellisesti tarkastelemaan ehdotetun sääntelyn tarvetta.

Myös talousvaliokunta kiinnittää huomiota (s. 4) toisen testin vaatimukseen todeten, että toisen testin vaatimus maahantulon yhteydessä voi vaikuttaa kielteisesti Suomen houkuttelevuuteen matkailumaana ja sitä kautta matkailuelinkeinonharjoittajien toimintaedellytyksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan toinen testi vaikuttavuus pitää edelleen paikkansa tarkasteltaessa rokottamattoman henkilön tartuttavuuden riskiä ja sen suhteellista vähenemistä ennakkotestauksen, välittömästi maahan saapuessa tehtävän testauksen sekä myöhemmin maahan saapumisen jälkeen tehtävän testauksen avulla. Sen mukaan esimerkiksi rokottamattoman henkilön ennakkotesti laskee tartuttavuutta 10—20 % ja ennakkotesti yhdistettynä myöhempään testiin 50—100 % riippuen siitä, vältetäänkö testien välissä lähikontakteja. Ulkomaista alkuperää olevien tartuntojen aiheuttama jatkotartuntojen riski väestön rokotuskattavuuden nousun myötä on kuitenkin pienentynyt, vaikka epidemian kiihtymisen riski on saadun selvityksen mukaan edelleen olemassa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää rokottamattomien tai osittain rokotettujen Suomeen riskimaista saapuvien henkilöiden, jotka eivät ole sairastaneet covid-19-tautia viimeisten kuuden kuukauden aikana, velvollisuutta osallistua testiin 72—120 tuntia maahan saapumisen jälkeen edelleen välttämättömänä ja oikeasuhtaisena sääntelyn tavoitteisiin nähden, vaikka väestön rokotuskattavuus onkin noussut. Covid-19-tartunnat leviävät Suomessa etenkin rokottamattomassa väestössä laajalti, ja rokottamattoman väestön korkea sairastuvuus heijastuu sairaala- ja tehohoidon kuormituksen kasvuna. Väestön rokotussuoja näyttää heikentyvän ajan myötä, minkä vuoksi riski epidemian kiihtymiselle on mahdollinen, vaikka väestön rokotuskattavuus on korkea. Valiokunta toteaa, että maahan saapumisen jälkeen tehtävä toinen testi mahdollistaa erityisesti esimerkiksi kausityöntekijöiden tai riskimaista saapuvien matkustajaryhmien maahantulon jälkeisen järjestelmällisen testaamisen, jonka avulla voidaan havaita koronartartuntoja, joita ei ole havaittu ennen maahantuloa tehdyissä testeissä.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Valiokunta toteaa, että asiantuntijakuulemisen perusteella toisen testin vaatimuksen toteutumista on käytännössä mahdotonta valvoa. Valiokunta on aiemmin maahantuloa koskevien rajoitusten säätämisen yhteydessä (StVM 18/2021 vp, s. 13 ja 14) kiinnittänyt huomiota toisen testin valvontaa ja henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn riittämättömyyteen ja edellyttänyt, että mikäli ehdotettujen säännösten voimassaolo on jatkettava, on valvonnasta annettava tarvittaessa samassa yhteydessä tarkemmat säännökset. Valiokunta pitää sinänsä erittäin valitettavana, että valiokunnan edellyttämiä säännöksiä ei sisälly myöskään nyt käsillä olevaan hallituksen esitykseen. Sääntelyn puutteellisuuden vuoksi todistuksesta maahan saapuneiden henkilötietojen käsittely jää edelleen ilman laissa säädettyä käsittelyperustaa ja todistuksesta maahan saapuvia koskevien velvoitteiden toteutumisen valvonta rajalla välittömästi tapahtuvan testauksen jälkeen yksilön oman vastuun varaan.

Virka-apu

Tartuntatautilain 89 §:n mukaan kunnan tartuntataudeista vastaava toimielin ja kunnan tai sairaanhoitopiiriin tartuntataudeista vastaava lääkäri voivat pyytää tarvittaessa virka-apua poliisilta, pelastusviranomaiselta, Puolustusvoimilta, Rajavartiolaitokselta tai Tullilta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi virka-apua koskevaan tartuntatautilain 89 §:n 2 momenttiin säännökset Tullin toimivaltuuksista sen antaessa virka-apua. Säännöksen mukaan Tullilla olisi oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä tullilain (304/2016) 12 §:ssä säädetään. Lisäksi Tullilla olisi oikeus käsitellä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä on yleisessä tietosuojasetuksessa, tietosuojalainsäädännössä sekä myös henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019) säädetty. Vastaava oikeus kulkuneuvon pysäyttämiseen ja liikenteen ohjaamiseen sekä terveystietojen käsittelyyn virka-aputehtävissä on voimassa olevan lainsäädännön perusteella Rajavartiolaitoksella.

Tullin toimivaltuuksia koskeva säännös on ehdotettu toistaiseksi voimassa olevaksi, vaikka muutosta on ehdotuksessa perusteltu väliaikaisesti voimassa olevan matkustusterveysturvallisuutta koskevan sääntelyn toimeenpanolla. Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan (kappale 37), että säännöksen tarve ja merkitys matkustusterveysturvallisuutta koskevien säännösten voimassaolon päättymisen jälkeen jäävät epäselviksi. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että ehdotetussa sääntelyssä jää epäselväksi virka-avun suhde ehdotettuun 16 a §:n 4 momenttiin todistuksen esittämisvelvollisuudesta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että tullit ovat ainoa viranomaiset, jotka toimii vakituisesti sekä EU:n että myös Schengen-alueen sisärajoilla. Tullin päätehtävät sisärajoilla liittyvät matkustaja- ja tavaraliikenteessä Suomen rajan ylittävien tavaroiden ja matkustajien valvontatehtäviin. Tullilla on sitä koskevan substanssilainsäädännön perusteella oikeus tieliikenteen ohjaamiseen ja henkilötietojen käsittelyyn muun muassa rajatarkastustehtävissä sekä virka-aputehtävän suorittamista varten. Lainsäädännön selkeyttämiseksi ja epäselvyyksien välttämiseksi valiokunta pitää tarpeellisena, että Tullin toimivaltuudet käsitellä tartuntatautilain mukaisissa virka-aputehtävissä välttämättömiä terveystietoja on säädetty samansisältöisesti kuin Rajavartiolaitoksen toimivaltuudet. Tämä mahdollistaa Tullin resurssien paremman hyödyntämisen rajaturvallisuutta koskevissa toimissa ja sitä kautta eri viranomaisten resurssien paremman kohdentamisen.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Valiokunta korostaa, että Tullin virka-avun ja siihen liittyvien toimivaltuuksien hyödyntäminen ei liity vain väliaikaisina voimassa olevien matkustusterveysturvallisuutta koskevan sääntelyn toimeenpanoon, vaan yleisesti yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi annettavaan virka-apuun. Virka-avusta ja sen edellytyksistä covid-19-tautia koskevien todistusten tarkastamisessa 16 a §:n 4 momentin tarkoittamissa tapauksissa säädetään tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevassa 89 a §:n 1 momentissa.

Tarve säännösten selkeyttämiselle

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan (kappale 9), että nyt ehdotettava sääntely koronapassista koskee ihmisten jokapäiväisen elämän perusteita. Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyn selkeyteen on ollut syytä kiinnittää erityistä huomiota myös koronavirusepidemian aikana erityisesti perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa, ja kiinnittää huomiota ehdotetun sääntelyn vaikeaselkoisuuteen. Perustuslakivaliokunta pitää erittäin valitettavana, että ehdotettu sääntely sellaisenaan ja erityisesti yhdessä siihen kiinteästi kytköksissä olevan tartuntatautilain mainitun kasuistisen sääntelyn kanssa muodostaa erittäin vaikeaselkoisen ja vaivalloisesti sovellettavan kokonaisuuden. Perustuslakivaliokunta toteaa, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on syytä selkeyttää sääntelyä olennaisesti.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on perustuslakivaliokunnan tavoin kiinnittänyt aiemmin huomiota sekä tartuntatautilain väliaikaisten säännösten epäselvään suhteeseen kuin myös niiden epäselvään suhteeseen toistaiseksi voimassa olevaan tartuntatautilain sääntelyyn. Valiokunta ehdottaa jäljempänä eräitä selkeyttäviä muutoksia nyt ehdotettuun sääntelyyn, mutta toteaa, että sääntelyn selkeyteen ja yksiselitteisyyteen tulee kiinnittää huomiota jo valtioneuvoston valmisteluvaiheessa. Valiokunta toistaa edelleen huolen tartuntatautilain sääntelyn selkeyttämistarpeesta ja kiirehtii sen tekemistä. Etenkin väliaikaisia rajoituksia koskevien säännösten suhde 58 §:ään tulee selkeyttää pikaisesti, koska kyseisen pykälän tulkinta on aiheuttanut laajaa epäselvyyttä siitä, millaisia rajoituksia sen nojalla voidaan antaa. Säännöstä on saadun selvityksen perusteella sovellettu siten, että sen nojalla voidaan antaa myös muunlaisia rajoituksia kuin kieltoja ja tilojen sulkemisia, jotka säännöksessä nimenomaisesti mainitaan. Valiokunta pitää tällaisten syvälle toimintaa rajoittavien säännösten tarkkarajaisuutta tärkeänä, etenkin, kun kyseisen pykälän säätämisen yhteydessä siitä on poistettu toimivalta päättää sulkemisen ja kiellon lisäksi erityisistä torjuntatoimista.

Sivistysvaliokunnan lausunnossa (s. 4–5) nostetaan asiantuntijakuulemisten pohjalta esiin nyt esitetyn koronatodistussääntelyn epäselvä suhde tartuntatautilain 58 c §:ään.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että lain 58 c §:ssä säädetyt velvoitteet ovat voimassa suoraan lain nojalla eikä niiden soveltaminen edellytä viranomaispäätöstä. Lain 58 c §:n 2 momentin mukaan toimijan tulee järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan. Kyseisen säännöksen perusteella ei voi asettaa yleisökapasiteettia rajoittavia oikeudellisesti sitovia määräyksiä esimerkiksi siten, että yleisötilaisuuksiin olisi sallittu vain tietty osuus täydestä kapasiteetista, kuten sivistysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on todettu. Noudattaessaan 58 c §:n velvoitteita toiminnanharjoittajan tulisi pyrkiä lä-

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

hikontaktien syntymisen estämiseen sellaisin keinoin, jotka kohtuudella ovat tämän käytettävissä siten, että kyseinen toiminta voi jatkua mahdollisimman häiriöttä, mutta turvallisesti. Varsinaiset asiakkaiden ja muiden toimintaan osallistuvien oleskelun järjestämistä koskevat rajoitukset sisältyvät lain 58 d §:ään, eikä 58 c §:stä voida johtaa sitovia rajoituksia esimerkiksi asiakaspaikkojen määrän rajoittamiseen (HE 245/2020 vp, s. 80). Näin ollen myöskään koronatodistuksen esittämisedellytystä ei ole perusteltua sitoa lain 58 c §:n velvoitteiden noudattamiseen.

Toimenpideoite

Valiokunta ehdottaa koronatodistuksesta säätämistä hallituksen esityksen pohjalta. Valiokunta ehdottaa toimenpideoitteen hylkäämistä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

16 a §. Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siitä käy säännösten paremmin ilmi, että todistuksen tarkastamisesta vastaavalla kunnalla ja kuntayhtymällä on oikeus toteuttaa todistusten tarkastuksia pistokoemaisesti. Tämä on ollut säännöksen tarkoituksena jo nykyisin, mutta valiokunnan mielestä on syytä selkeyttää säännökseen kunnan ja kuntayhtymän oikeutta käyttää todistusten tarkastuksessa käytettävissä oleviin voimavaroihin sekä epidemian torjunnan tarkoituksenmukaisuuteen kytkeytyvää harkintavaltaa.

16 c §. Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin. Pykälän 2 momentin asetuksenantovaltuutta koskevaa perussäännöstä ehdotetaan edellä yleisperusteluissa ilmenevistä syistä täsmennettäväksi lisäämällä siihen maininta säännöksessä tarkoitettun maan tai alueen covid-19-taudin ilmaantuvuudesta suhteessa Suomen covid-19-taudin ilmaantuvuuteen tai muuntuneen viruksen yleisyyteen. Tällä lisäyksellä täsmennetään valiokunnan näkemyksen mukaan perustuslakivaliokunnan tarkoittamalla tavalla säännöksen oikeasuhtaisuutta siten, että säännöstä ei saa soveltaa siten liian tiukasti, että asetuksen piirissä olisi ainoastaan sellaisia maita tai alueita, joiden ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys on huomattavasti pienempi kuin Suomessa tai sen eri alueilla. Valiokunnan näkemyksen mukaan asetuksen tulee perustua kokonaisarvioon, jossa huomioidaan maan eri alueiden erot. Pykälän sanamuoto ei siten tarkoita rajata maita ja alueita suoraan Suomen ilmaantuvuusluvun mukaan, vaan säännös mahdollistaa sen, että ilmaantuvuuden raja voidaan asettaa Suomen ilmaantuvuuslukua alhaisemmaksi. Epäsuhta ei kuitenkaan saa olla merkittävän suuri.

58 i §. EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallinen käyttö. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin ikäraja muutetaan 12 vuodesta 16 vuoteen.

Pykälää ehdotetaan perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella selkeytettävän olennaisesti. Pykälän rakennetta muutetaan siten, että todistuksen tietosisällöstä säädetään 1 momentissa. Pykälän 2 momenttiin yhdistetään osin päällekkäistä sääntelyä hallituksen esityksessä olevan pykäläehdotuksen 1, 3 ja 4 momentista. Pykälän 3 momenttiin lisätään viittaus 2 momenttiin. Muutosten johdosta hallituksen esityksessä olevista pykälän 5 ja 6 momentista tulee pykälän 4 ja 5 momentti.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

58 j §. Oikeus käsitellä EU:n digitaalisen koronatodistuksen tietoja. Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ilmaisun "manuaalisesti" sijaan käytetään selkeämpää ilmaisua "ilman sähköistä lukijaohjelmaa". Lisäksi 1 momentista korjataan sana "lukuohjelma" yhdenmukaiseksi momentissa aiemmin käytetyn ilmaisun "lukijaohjelma" kanssa. Lisäksi momenttiin tehdään kielellisiä korjauksia.

Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi ilmaisu "tämän lain nojalla". Kyseisen 3 momentin mukaan todistuksen tietoja ei tämän lain nojalla saa käsitellä muussa käyttötarkoituksessa. Esityksen perusteluissa on todettu (s. 53), että tartuntatautilain mukainen käsittelykielto ei ulottuisi toisella oikeusperustalla tapahtuvaan käsittelyyn, mutta tartuntatautilain 58 j §:n nojalla käsiteltävää tietoa ei saisi tallentaa tai käsitellä muuhun tarkoitukseen. Käyttötarkoitus on valiokunnan näkemyksen mukaan syytä rajata nimenomaisesti tässä laissa säädettyyn poistamalla pykälästä edellä todettu maininta.

58 k §. Koronatestin järjestäminen koronatodistuksen saamiseksi. Valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon (kappale 25 ja 26) johdosta, että lakiin lisätään uusi pykälä, jossa säädetään koronatodistusta koskevan sääntelyn piirissä olevien lasten sekä henkilöiden, joilla ei ole lääketieteellisistä syistä mahdollisuutta ottaa covid-19-rokotetta, oikeudesta saada koronatodistusta varten tarvitsemansa covid-19-testi maksutta.

59 c §. Määräykset ja pakkokeinot. Valiokunta toteaa, että sääntelystä tulee ilmetä, onko aluehallintovirastolla ja kunnalla oikeus määrätä toiminnanharjoittajaa tarkastamaan koronatodistukset osallistujilta esimerkiksi tilanteessa, jossa tarkastusta suoritettaessa herää epäily, ettei koronatodistusta ole osallistujilta tarkastettu eikä rajoituksia ole noudatettu. Mikäli tällaista määräystä ei olisi mahdollista antaa, voisi koronatodistuksen käytön valvonta joissakin tilanteissa jäädä vain sen varaan, mitä toiminnanharjoittaja tarkastusta suorittavalle viranomaiselle itse ilmoittaa. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentin loppuun lisätään tätä määräysvaltaa koskeva säännös. Lisäksi momenttiin tehdään kielellisiä korjauksia.

59 e §. Oikeus saada tietoja. Pykälään tehdään kielellinen korjaus.

79 §. Valtion osallistuminen erityisiin kustannuksiin. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentissa säädetään valtion kustannusvastuusta siten, että lisäkustannusten sijaan valtio vastaa momentissa mainittujen säännösten tarkoittamien tehtävien hoitamisesta aiheutuvista kustannuksista. Tämä selkeyttää valiokunnan näkemyksen mukaan rahoitusperiaatteen toteutumista. Pykälän 3 momentissa mainituissa pykälissä säädetään kyseisille kunnille ja kuntayhtymille uusia tehtäviä, joista aiheutuvat kustannukset tulee valtion korvata täysimääräisesti.

Voimaantulosäännös. Valiokunta ehdottaa säännösten tulevan voimaan samanaikaisesti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 131/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (**Valiokunnan muutosehdotukset**)

Eduskunta hylkää toimenpideohjeen TPA 41/2021 vp.

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (**Valiokunnan lausumaehdotus**)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tartuntatautilain (1227/2016) 59 a §:n 1 momentti, 59 c §:n 2 momentti, 59 e § ja 89 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 a §:n 1 momentti, 59 c §:n 2 momentti ja 59 e § laissa 447/2021 ja 89 §:n 2 momentti laissa 224/2021, sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 a—16 g, 58 i—58 k, 79 §:ään uusi 3 momentti, 87 a ja 89 a § seuraavasti:

16 a §

Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa

Vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä ulkomaalaisella, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, on covid-19-taudin leviämisen estämiseksi oltava Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus:

- 1) vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta;
- 2) hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta; tai
- 3) enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista.

Jos Suomen kansalaisella tai Suomessa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella on mukanaan todistus vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista, hänen ei tarvitse osallistua 16 b §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin. Jos hänellä on mukanaan todistus hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta, hänen on osallistuttava 16 d §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin.

Kansanterveyslain 5 §:n mukaisesta kansanterveystyöstä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän, jonka alueella maahan saavutaan, tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomaisen vastaa 1 momentissa sekä 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen todistusten tarkastamisesta käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa harkitsemassaan epidemian torjunnan näkökulmasta tar-

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

koituksenmukaisessa laajuudessa covid-19-epidemian torjumiseksi. Kyseinen viranomaislain voi sopia todistusten tarkastamiseen liittyvien tehtävien siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoitettavaksi, jos se on tarpeen kunnan tai kuntayhtymän muiden lakisääteisten tehtävien hoitamisen sekä siirretyn tehtävän vaatimien henkilöstövoimavarojen riittävyyden turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle tai sen tehtävää hoitavalle henkilölle. Todistus voidaan tarkastaa myös sähköisesti. Mainitun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamastaan paikasta todistuksen tarkastamiseksi. Poistumista koskeva kielto saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

Ulkomaalaisen maahantulon epäämisestä säädetään henkilöiden liikkumisesta rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/399, ulkomaalaisen käännättämisestä ulkomaalaislaissa (301/2004) ja kokonaisharkinnasta ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentissa.

16 b §

Covid-19-testi Suomeen saavuttaessa

Jos Suomeen saapuneella vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:ssä tarkoitettua todistusta ja hän ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa kunta on järjestänyt covid-19-testauksen, hänen on osallistuttava siellä järjestettävään covid-19-testiin. Jos henkilö ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa ei ole järjestetty covid-19-testausta, hänen on välittömästi ja kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa Suomeen saapumisestaan osallistuttava covid-19-testiin. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitettut covid-19-testit.

Velvollisuutta osallistua 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin ei kuitenkaan ole henkilöllä, jolla on Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus vähintään 14 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta ensimmäisestä covid-19-rokoteannoksesta.

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamaltaan covid-19-testauspaikalta 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin osallistumisen varmistamiseksi. Poistumista koskeva kielto saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

16 c §

Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin

Edellä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettua todistusta tai 16 b §:ssä tarkoitettua covid-19-testiä ei kuitenkaan edellytetä:

1) henkilökohtaista koskemattomuutta nauttivilta ulkovaltojen edustustojen tai kansainvälisten valtioidenvälisen järjestöjen jäseniltä ja heidän perheenjäseniltään eikä muualle kuin Suomeen akkreditoitujen diplomaatti- tai virkapassin haltijoilta heidän kulkiessaan Suomen kautta virkapaikalleen tai kotimaahansa;

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

2) kuljetus- tai logistiikka-alalla toimivilta matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajilta, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöiltä heidän työtehtävissään eikä vaihtomiehistöiltä heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävistä;

3) henkilöiltä, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunta;

4) lentoliikenteessä matkustavilta, jos he eivät poistu lentoasemalta;

5) Suomen ja Norjan rajalla toimivilta tulliviranomaisilta välttämättömissä virkatehtävissä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, velvollisuus esittää todistus ja osallistua testiin ei koske henkilöä, joka on viimeisen 14 vuorokauden aikana ennen Suomeen saapumistaan oleskellut vain sellaisessa maassa tai sellaisella alueella, jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta **suhteessa Suomen covid-19-taudin ilmaantuvuuteen tai muuntuneen viruksen yleisyyteen** erityistä epidemian leviämisen riskiä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tässä momentissa tarkoitetuista maista ja alueista.

16 d §

Covid-19-testi maahan saapumisen jälkeen

Jos Suomeen saapuneella vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettua todistusta rokotussarjasta tai sairastetusta covid-19-taudista eikä hän ole saanut 16 b §:n mukaisesta covid-19-testistä positiivista testitulosta, hänen on osallistuttava covid-19-testiin aikaisintaan 72 tuntia ja viimeistään 120 tuntia maahan saapumisensa jälkeen. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitettut covid-19-testit.

Edellä 16 c §:ssä tarkoitettujen henkilöiden ei kuitenkaan tarvitse osallistua 1 momentissa tarkoitettuun testiin.

16 e §

Neuvontavelvollisuus

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen on annettava Suomeen saapuville neuvontaa terveysturvallisista toimintatavoista ja covid-19-testauksesta sekä vastattava tartuntatautilakia ja menettelyjä koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

16 f §

Saamelaisten kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus

Edellä 16 a—16 d §:ssä säädettyä ei sovelleta saamelaisiin heidän harjoittaessaan elinkeinoaan ja kulttuuriaan saamelaisten kotiseutualueella.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

16 g §

Covid-19-tautia koskeva luotettava todistus

Saadusta covid-19-rokotussarjasta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi rokotetun henkilön nimi ja syntymäaika, annettu rokote, rokotuksen antopäivä, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä rokottajan allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus. Rokotussarjalla tarkoitetaan myyntiluvassa määriteltyä rokoteannosten lukumäärää. Rokotussarja on hyväksyttävä, jos se on toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio on myöntänyt ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkeviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 nojalla myyntiluvan tai jotka Maailman terveysjärjestö on hyväksynyt hätäkäyttölistalleen.

Covid-19-tartunnan osoittavan testin negatiivisesta tuloksesta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi testatun henkilön nimi ja syntymäaika, testauksessa käytetty diagnostinen metodi, näytteenottoaika sekä todistuksen antanut laboratorio, terveydenhuollon viranomainen tai muu kansallinen viranomainen.

Sairastetusta covid-19-taudista annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi henkilön nimi ja syntymäaika, sairastumisen ajankohta, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä lääkärin allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettujen todistusten tai sen oikeaksi todistetun käännöksen on oltava suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen. Saamen kielilaissa (1086/2003) tarkoitettulla saame-laisten kotiseutualueella esitetty todistus saa olla myös saamenkielinen.

Euroopan unionin digitaalisesta covid-19-todistuksesta säädetään kehyksestä covid-19-tautiin liittyvien yhteentoimivien rokotusta, testausta ja taudista parantumista koskevien todistusten (EU:n digitaalinen koronatodistus) myöntämiseksi, todentamiseksi ja hyväksymiseksi helpottamaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian aikana annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/953.

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen kunnan ja kuntayhtymän palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla on oikeus saada tieto henkilön esittämän todistuksen sisällöstä, käsitellä henkilön antamia 1—4 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja sekä tehdä 39 §:ssä tarkoitettuun tapauskohtaiseen rekisteriin merkintä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen todistusten mukanaolosta, jos käsittely on välttämätöntä 16 a—16 e §:ssä säädettyjen tehtävien vuoksi.

58 i §

EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallinen käyttö

EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitettujen täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin. (Uusi)

Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan edellyttää sellaisen EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä, joka osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitettujen täyden rokotussarjan vähintään 7 vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin 16-vuoti-

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

aalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 §:ssä tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:

- 1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;
- 2) ravitsemisliikkeet;
- 3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;
- 4) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;
- 5) tanssipajat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat
- 6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 7) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

~~Jos toiminnanharjoittaja vaihtoehtoisesti edellyttää asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa.~~

~~Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetusta rajoituksesta.~~

Toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 3 momentissa säädetyistä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokutusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittämisedellytys estä riittäväällä tavalla covid-19-tau-

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

din leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

58 j §

Oikeus käsitellä EU:n digitaalisen koronatodistuksen tietoja

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on tämän lain nojalla oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on oikeus tarkastaa todistuksen voimassaolo, jos sen toimintaan kohdistuu 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetty taikka 58 tai 58 d §:n mukaisessa viranomaispäätöksessä määrätty rajoitus tai velvoite. Todistukseen merkittyjen henkilötietojen käsittely edellyttää lisäksi asiakkaan ja toimintaan osallistuvan informointia. Henkilötietoja saa käsitellä vain todistuksen voimassaolon tarkastamiseksi ja sen tarkastamiseksi, täyttyvätkö edellytykset tilaan pääsemiseksi. Todistuksen tarkastaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnanharjoittaja käyttää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hyväksymää lukijaohjelmaa, joka näyttää toiminnanharjoittajan edustajalle todistukseen kirjatun henkilön nimen ja tiedon todistuksen voimassaolosta. Jos todistuksen tarkastaminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hyväksymällä lukijaohjelmalla ei ole teknisistä syistä mahdollista, todistuksen voimassaolon voi tarkastaa ilman sähköistä lukijaohjelmaa.

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on lisäksi oikeus tarkistaa asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilöllisyys.

Todistuksen tietoja ei tämän lain nojalla saa rekisteröidä tai tallentaa tai käsitellä muussa käytötarkoituksessa.

58 k § (Uusi)

Koronatestin järjestäminen koronatodistuksen saamiseksi

Kunnan tulee järjestää kunnassa asuville 16- ja 17-vuotiaille lapsille, jotka eivät ole saaneet 16 g §:n 1 momentissa tarkoitettua täyttä rokotussarjaa, ja henkilöille, jotka eivät lääketieteellisistä syistä voi ottaa covid-19-rokotetta, maksutta heidän 58 i §:n 1 momentissa tarkoitettua koronatodistuksen saamiseksi tarvitsemansa covid-19-testaus.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

59 a §

Valvonta

Aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä, 58 h §:n 1 momentissa sekä 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

59 c §

Määräykset ja pakkokeinot

Aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58, 58 d tai 58 g §:n nojalla tehdyn päätöksen tai 58 i §:ssä säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58 f §:n nojalla tehdyn päätöksen noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Aluehallintovirasto ja kunta voivat lisäksi määrätä 58 h §:n 1 momentissa sekä Liikenne- ja viestintävirasto 58 h §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjattavaksi. Aluehallintovirasto ja kunta voivat tämän lain mukaisen valvonnan suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä määrätä toiminnanharjoittajan tarkastamaan asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilön henkilöllisyyden ja EU:n digitaalisen koronatodistuksen voimassaolon, jos tarkastusta suoritettaessa herää epäily, ettei EU:n digitaalista koronatodistusta ole asiakkailta ja osallistujilta tarkastettu, eikä asetettuja velvoitteita ja rajoituksia ole noudatettu.

59 e §

Oikeus saada tietoja

Aluehallintovirastolla, kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuvilla viranomaisilla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 59 a—59 d §:n mukaisen valvonnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot siltä, johon kohdistuu 58 c, 58 e tai 58 i §:ssä säädetty velvoite sekä siltä, johon on kohdistettu 58, 58 d, 58 f tai 58 g §:n nojalla päätös. Tiedot on annettava viivytyksettä ja maksutta.

79 §

Valtion osallistuminen erityisiin kustannuksiin

Valtio vastaa kunnille ja kuntayhtymille 16 a, 16 b, 16 d ja 16 e §:stä aiheutuvista kustannuksista.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

87 a §

Covid-19-testin laiminlyöntiä koskeva rikkomus

Täysi-ikäinen, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 16 b §:n 1 momentissa tai 16 d §:n 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta osallistua covid-19-testiin, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *covid-19-testin laiminlyöntiä koskevatarikkomuksesta* sakkoon.

89 §

Virka-apu

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

1) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolaitoslain (578/2005) 38 §:ssä ja tullilain (304/2016) 12 §:ssä säädetään;

2) käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), tietosuojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019) sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

89 a §

Virka-apu covid-19-tautia koskevien toimenpiteiden yhteydessä

Sen lisäksi, mitä 89 §:ssä säädetään, poliisilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

1) antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 3 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi;

2) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä 16 a ja 16 b §:ssä säädettyjen toimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi.

Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 3 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . ~~Lain 16 a—16 f §, 79 §:n 3 momentti sekä 87 a ja 89 a § tulevat kuitenkin voimaan vasta 16 päivänä lokakuuta 2021.~~ Lain 16 a—16 g, 58 i—58 k §, 79 §:n 3 momentti sekä 87 a ja 89 a § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ratkaisun, jolla henkilöt, jotka eivät lääketieteellisen terveydellisen syyn perusteella voi ottaa koronarokotetta, voivat tällä perusteella saada koronapassin.

Helsingissä 12.10.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr (osittain)

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen
valiokuntaneuvos Päivi Salo
valiokuntaneuvos Harri Sintonen

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

Vastalause 1

Perustelut

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei ole koronapassia koskevan sääntelyn osalta oikea-aikainen ja välttämätön. Tämän lisäksi esitettyyn sääntelyyn liittyy lukuisia perusoikeuksiin ja käytännön toteutukseen liittyviä ongelmia. Tästä syystä esityksen EU-koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva osuus tulee hylätä. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että esitykseen liittyy kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta epäselviä kysymyksiä. Koronapassin käyttöönotto voi pahimmillaan luoda vääränlaista turvallisuuden tunnetta. Myös rokotteen saanut voi tartuttaa tai saada tartunnan, eikä varmaa tietoa siitä, kauanko rokotteen suoja kestää, ole vielä olemassa. Lisäksi henkilöt, jotka eivät sairautensa takia ole voineet ottaa rokotetta, ovat vaarassa joutua terveydentilansa perusteella eriarvoiseen asemaan.

Sääntelyn lähtökohta

Koronatodistus on otettu käyttöön kansallisesti muutamissa EU-jäsenvaltioissa, kuten Tanskassa, Virossa, Norjassa, Saksassa, Alankomaissa ja Ranskassa. Keskeisesti järjestelyssä on ollut kyse mahdollistavasta lainsäädännöstä aikana, jolloin rokotuskattavuus on ollut vielä alhainen: koronatodistus on toiminut siirtymätyökaluna, jonka avulla rajoituksesta kärsivät toimialat ovat päässeet harjoittamaan liiketoimintaansa vähemmän rajoitetusti ja jo rokotetuille on mahdollistettu näiden palveluiden käyttö. Kun riittävä rokotuskattavuus yhteiskunnan avaamiseksi on saavutettu, rajoituksista on luovuttu ja esimerkiksi Tanska onkin luopunut rajoituksista sekä koronatodistuksen käytöstä jo syyskuussa. Rajoitusten oikea-aikaisen purkamisen tulisi olla myös Suomen linja.

Sääntelyn oikea-aikaisuus ja taloudelliset vaikutukset

Suomessa koronatodistuksen kansallisen käytön valmistelu on ollut muihin EU-jäsenvaltioihin verrattuna erittäin hidasta, ja hallituksen esitys annettiin useita kuukausia myöhässä. Koronatodistuksen kansallisella käytöllä olisi ollut merkitystä palveluiden avaamisessa ja esimerkiksi tapahtumien mahdollistajana kesällä, kun rokotekattavuus oli vielä verrattain alhainen. Tällöin koronatodistuksen käyttö olisi voinut kannustaa nopeamman rokotustahdin saavuttamiseen sekä vähentää muun muassa tapahtumajärjestäjien hallituksen säätämien koronarajoitusten takia kärsimiä taloudellisia menetyksiä.

Tällä hetkellä Suomessa ollaan hyvin lähellä tavoitetta 80 %:n rokotekattavuudesta: 12 vuotta täyttäneen väestön osalta 73,7 % on jo saanut kaksi rokoteannosta. Koronapassin käyttöönottoa onkin siksi hyvin vaikea perustella välttämättömyydellä alhaisen rokotekattavuuden näkökulmasta. Taloutta koronapassin käyttö ei myöskään tule pelastamaan, koska EU-maiden ulkopuolelta tulevat turistit eivät esitykseen jääneiden merkittävien puutteiden vuoksi pysty hyödyntämään koronapassia käyttääkseen palveluita ja osallistuakseen tapahtumiin muuten kuin käymällä testissä Suomeen saavuttuaan. Vaikka hallitus onkin tunnistanut koronatestien huomattavan korkean hinnan Suomessa muihin EU-maihin verrattuna, hallitus ei ole onnistunut tekemään mitään

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

tilanteen korjaamiseksi. Onkin todennäköistä, että monia muita EU-jäsenvaltioita ankarammat rajoitustoimet karkottavat matkailijat Suomesta ja aiheuttavat merkittäviä tappioita matkailu- ja ravintola-alan yrityksille jatkossakin.

Toisen testin vaatimus

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin, että Suomeen saapumisen jälkeen tietyissä tilanteissa edellytetty 16 d §:n mukainen toinen testi 72—120 tuntia maahantulosta ei olisi enää nykyisessä epidemiatilanteessa välttämätön. Perusteluna tälle tuotiin esiin muun muassa, että hallituksen esityksen perusteluissa kuvattu maahantulotestin vaikuttavuus pätee tilanteessa, jossa väestöllä ei vielä ole laajaa immunologista suojaa covid-19-tautia vastaan. Perustelu olisi siten väestön rokotuskattavuuden noustua vanhentunut. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, ettei toisen testin vaatimukselle ole perusteltua tarvetta ja pykälä tulee poistaa.

Sääntelyn puutteellisuus ja vaikutus perusoikeuksiin

Kun muualla Euroopassa koronapassin käyttöönoton ilmeisenä tarkoituksena on ollut palveluiden avaaminen rokotetuille ja taudin sairastaneille aikaisemmin kuin se muuten olisi ollut mahdollista, Suomessa sääntelyn myöhäinen käyttöönotto herättää kysymyksen siitä, onko sääntelyn tosiasiallinen tavoite painostaa kansalaisia rokotteeseen sulkemalla sellaiset henkilöt, jotka eivät ole saaneet täyttää rokotesarjaa, erilaisten palveluiden ulkopuolelle. Vakavan koronavirustaudin riski koskee keskeisesti sellaisia henkilöitä, joita ei ole rokotettu lainkaan. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää tärkeänä, ettei kansalaisten toimintamahdollisuuksia tasa-arvoisina yhteiskunnan jäseninä rajoiteta rokotuskertojen määrän perusteella.

Vaikka Suomessa alkaa lähestyä tilanne, jossa kaikki halukkaat on rokotettu kahteen kertaan, on kuitenkin henkilöitä, jotka eivät voi rokotusta ottaa terveydellisistä syistä. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos suosittelee tällä hetkellä, että PCR-testillä varmistetun koronataudin sairastaneille voidaan antaa kahden sijasta vain yksi koronarokoteannos. Jos yhden rokoteannoksen saanut henkilö sairastuu rokotteeseen saamisen jälkeen koronavirustautiin, ei ole enää tarvetta antaa toista rokoteannosta. Omakanta-palvelusta ei kuitenkaan tällä hetkellä ole saatavissa todistusta täydestä rokotesarjasta henkilölle, joka on sairastanut covid-19-taudin ja siksi saanut vain osan rokotesarjan rokotteista. Tämä on valiokunnan saamassa selvityksessä tunnistettu puutteeksi, jota kuitenkaan ei ole edes yritetty ratkaista tietoteknisen kehitystyön hitauteen vedoten. Vastaava hitaus on leimannut yleisemminkin hallituksen toimintaa korona-asioissa. Toimenpiteet, jotka toisissa EU-jäsenvaltioissa ovat onnistuneet hyvinkin nopeassa aikataulussa, kestävät Suomessa useita kuukausia. Tästä huolimatta hallituksen esitys tai valiokunnan mietintö eivät tarjoa maksutonta testausta sellaisille henkilöille, jotka eivät saa toista rokoteannosta THL:n suosituksen mukaisesti koronavirustaudin jo sairastettuaan. Näille henkilöille testeissä käyminen koronastatuksen saamiseksi negatiivisten testitulosten perusteella voisi muodostua todella kalliiksi. Tilanne on perusoikeuksien toteutumisen ja kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta erittäin kyseenalainen.

On myös henkilöitä, jotka ovat saaneet ensimmäisestä rokotuksesta vakavia oireita ja lääkäri on sivuvaikutusten takia suositellut heitä olemaan ottamatta toista rokotetta. Vastaavalla tavalla sairauksien perusteella rokottamattomuus on vaikeaa todentaa, koska on vaikea määrittellä, mitkä

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

sairaudet estävät rokottamisen. THL:n antamassa selvityksessä oli määriteltynä vain kolme sairaustyyppiä, eivätkä esimerkiksi veren hyytymishäiriöt olleet listattuna, vaikka moni hyytymishäiriöstä kärsivä on jättänyt rokotuksen ottamatta, kun lääkäri on suositellut rokotuksesta pidättäytymistä. On kohtuutonta, mikäli perussairaudet ja lääkärin suositusten noudattaminen asettavat henkilön tahtomattaan epäedulliseen tilanteeseen, jossa hän ei voi ottaa rokotusta, mutta ei voi myöskään käyttää yhteiskunnan palveluita käymättä useita kertoja kuukaudessa omalla kustannuksellaan koronatestissä saadakseen koronatodistuksen negatiivisesta testituloksesta.

Esitetty sääntely on ongelmallinen myös sellaisten henkilöiden kannalta, jotka eivät pääse Kanta-palveluun ja pysty tulostamaan itselleen todistusta sieltä. Palvelun omatoiminen käyttö vaatii joka tapauksessa vahvaa tunnistautumista joko verkkopankkitunnuksilla, sähköisellä henkilökortilla tai mobiilivarmenteella sekä joko tietokoneen ja tulostimen tai älypuhelimien omistamista todistuksen esittämiseksi. Läheskään kaikilla kansalaisilla ei tätä mahdollisuutta ole käytössään. Ulkomaalaiset, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta, eivät myöskään pysty käyttämään Kanta-palvelua. Mikäli ihmisryhmille, jotka eivät pysty tulostamaan koronatodistuksia itse tai esittämään niitä älypuhelimesta, joudutaan tulostamaan koronatodistukset julkisessa terveydenhuollossa, tämä ruuhkauttaa terveydenhuoltoa entisestään ja tuhlaa yhteiskunnan resursseja. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on ongelmallista, että erityisesti syrjäseuduilla asuville koronatodistusta tarvitseville voi aiheutua merkittäviäkin kustannuksia matkakustannusten sekä esimerkiksi menetetyn työajan muodossa, mikäli he tarvitsevat jatkuvasti tulostuspalvelua todistuksen saadakseen.

Toisesta EU-jäsenvaltiosta saadun koronatodistuksen tietojen kirjaaminen Kanta-palveluihin

Koronapassin edellyttämän tulosteen saaminen Kanta-palvelusta ei ole mahdollista myöskään niille kansalaisille, jotka ovat saaneet täyden rokotesarjan, mutta yksi tai molemmat rokotukset on saatu toisessa EU-jäsenvaltiossa. Keskeinen ongelma on se, että sosiaali- ja terveysministeriö ei aloittanut valmistelutyötä ulkomailla saatujen rokotusten kirjaamiseksi Kanta-palveluihin välittömästi, kun EU-koronatodistuksia koskeva lainsäädäntötyö aloitettiin. Koska tällä hetkellä henkilö, joka on saanut rokotukset eri jäsenvaltioissa, ei saa yhdelle todistukselle tietoa molemmista rokotuksistaan, ei hän pysty osoittamaan Kanta-palvelusta saatavalla EU-koronatodistuksella saaneensa täyden rokotesarjan esityksen 58 i ja 58 j §:ssä tarkoitettulla tavalla, vaan tällaisissa tapauksissa kumpaakin rokotusta koskeva koronatodistus on tarkistettava erikseen ilman sähköistä lukijaohjelmaa. Mikäli toiminnanharjoittaja kieltäytyy tekemästä näin ja epäaasiakkaalta pääsyn, loukataan asiakkaan perusoikeuksia perusteettomasti. Esityksessä ei ole otettu tällaisiin tilanteisiin kantaa.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää erittäin valitettavana, että työ toisessa EU-jäsenvaltiossa saatujen rokotusten kirjaamisessa Kanta-palveluihin on edelleen kesken ja korostaa, että perusoikeusongelman lisäksi näiden rokotustietojen puuttuminen Kanta-palvelusta antaa virheellisen, liian alhaisen kuvan rokotekattavuudesta. Hallituksen tulisi varmistaa, että menettely, jossa toisessa jäsenvaltiossa rokotuksen saanut tai koronataudin sairastanut Kanta-palvelun käyttäjä voi esittää toisesta jäsenvaltiossa saamansa EU-koronatodistuksen suomalaisille viranomaisille ja tieto kirjataan Kanta-palveluihin, otetaan käyttöön välittömästi.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

Lopuksi

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää ongelmallisena tilannetta, jossa rokotuskattavuuden lähestyessä tavoitetasoa hallitus suunnittelee uusien rajoitusten käyttöönottoa sen sijaan, että se olisi purkamassa jo käytössä olevia rajoituksia. Sosiaali- ja terveysministeriön kannat ministeriön valiokunnalle toimittamissa vastineissa ovat poikenneet merkittävästi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen esittämistä asiantuntija-arvioista. Kuitenkin epidemian hoidon pitäisi ensisijaisesti pohjautua parhaaseen asiantuntijatietoon. Merkittävästi tähänastista enemmän painoarvoa tulisi antaa myös esitettyjen toimenpiteiden yritysvaikutusten ja yleisemmin taloudellisten vaikutusten arviointiin sekä erityisesti yksilönvapauksiin liittyvien perusoikeuksien arviointiin sen sijaan, että rokotuskattavuuden lähestyessä 80 %:n tasoa yhä uusia rajoituksia perustellaan väestön terveyden suojelemisella ja terveyteen liittyvillä perusoikeuksilla. Hallituksen ja erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön tulisi antaa merkittävästi tähänastista enemmän painoarvoa perustuslakivaliokunnan ilmaisemille näkemyksille ja pyrkiä noudattamaan näitä näkemyksiä sen sijaan, että perustuslailliset näkemykset jätetään kerta toisensa jälkeen huomiotta tai niitä tulkitaan taroituksellisesti väärin siten, että perustuslakivaliokunnan ilmaisema tavoitetila vesittyy.

Edellä mainituin perustein perussuomalaisten valiokuntaryhmä esittää, että EU-koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva osuus hallituksen esityksessä ei ole nykyisellä rokotekattavuudella enää oikea-aikainen eikä välttämätön ja tulisi jättää säätämättä. Muista rajoitustoimista tulisi luopua heti, kun THL toteaa niiden olevan tarpeettomia, eikä jatkaa väliaikaisten ja puutteellisesti valmisteltujen pykälien voimassaoloa kerta toisensa jälkeen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

että hyväksytään viisi lausumaa.

Vastalauseen muutosehdotukset

Laki

tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tartuntatautilain (1227/2016) 59 a §:n 1 momentti, 59 c §:n 2 momentti, 59 e § ja 89 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 a §:n 1 momentti, 59 c §:n 2 momentti ja 59 e § laissa 447/2021 ja 89 §:n 2 momentti laissa 224/2021, sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 a—16 f, ~~58 i—58 k~~, 79 §:ään uusi 3 momentti, 87 a ja 89 a § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

16 a §

Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa

Vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä ulkomaalaisella, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, on covid-19-taudin leviämisen estämiseksi oltava Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus:

- 1) vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta;
- 2) hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta; tai
- 3) enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista.

Jos Suomen kansalaisella tai Suomessa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella on mukanaan todistus vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta, **hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta** tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista, hänen ei tarvitse osallistua 16 b §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin. ~~Jos hänellä on mukanaan todistus hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta, hänen on osallistuttava 16 d §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin.~~

Kansanterveyslain 5 §:n mukaisesta kansanterveystyöstä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän, jonka alueella maahan saavutaan, tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen vastaa 1 momentissa ~~sekä 16 b §:n 2 momentissa~~ tarkoitettujen todistusten tarkastamisesta käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa harkitsemassaan epidemian torjunnan näkökulmasta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa covid-19-epidemian torjumiseksi. Kyseinen viranomainen voi sopia todistusten tarkastamiseen liittyvien tehtävien siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoitettavaksi, jos se on tarpeen kunnan tai kuntayhtymän muiden lakisääteisten tehtävien hoitamisen sekä siirretyn tehtävän vaatimien henkilöstövoimavarojen riittävyyden turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle tai sen tehtävää hoitavalle henkilölle. Todistus voidaan tarkastaa myös sähköisesti. Mainitun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamastaan paikasta todistuksen tarkastamiseksi. Poistumista koskeva kieltä saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

Ulkomaalaisen maahantulon epäämisestä säädetään henkilöiden liikkumisesta rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/399, ulkomaalaisen käännättämisestä ulkomaalaislaissa (301/2004) ja kokonaisharkinnasta ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentissa.

16 b §

Covid-19-testi Suomeen saavuttaessa

Jos Suomeen saapuneella vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:ssä tarkoitettua todistusta ja hän ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa kunta on

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

järjestänyt covid-19-testauksen, hänen on osallistuttava siellä järjestettävään covid-19-testiin. Jos henkilö ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa ei ole järjestetty covid-19-testausta, hänen on välittömästi ja kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa Suomeen saapumisestaan osallistuttava covid-19-testiin. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitettut covid-19-testit.

~~Velvollisuutta osallistua 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin ei kuitenkaan ole henkilöllä, jolla on Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus vähintään 14 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta ensimmäisestä covid-19-rokoteannoksesta.~~

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamaltaan covid-19-testauspaikalta 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin osallistumisen varmistamiseksi. Poistumista koskeva kieltö saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

16 c §

Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin

Edellä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettua todistusta tai 16 b §:ssä tarkoitettua covid-19-testiä ei kuitenkaan edellytetä:

1) henkilökohtaista koskemattomuutta nauttivilta ulkovaltojen edustustojen tai kansainvälisten valtioidenvälisen järjestöjen jäseniltä ja heidän perheenjäseniltään eikä muualle kuin Suomeen akkreditoitujen diplomaatti- tai virkapassin haltijoilta heidän kulkiessaan Suomen kautta virkapaikalleen tai kotimaahansa;

2) kuljetus- tai logistiikka-alalla toimivilta matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajilta, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöiltä heidän työtehtävissään eikä vaihtomiehistöiltä heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävistä;

3) henkilöiltä, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunta;

4) lentoliikenteessä matkustavilta, jos he eivät poistu lentoasemalta;

5) Suomen ja Norjan rajalla toimivilta tulliviranomaisilta välttämättömissä virkatehtävissä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, velvollisuus esittää todistus ja osallistua testiin ei koske henkilöä, joka on viimeisen 14 vuorokauden aikana ennen Suomeen saapumistaan oleskellut vain sellaisessa maassa tai sellaisella alueella, jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta suhteessa Suomen covid-19-taudin ilmaantuvuuteen tai muuntuneen viruksen yleisyyteen erityistä epidemian leviämisen riskiä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tässä momentissa tarkoitetuista maista ja alueista.

~~16 d §~~

~~*Covid-19-testi maahan saapumisen jälkeen*~~

~~Jos Suomeen saapuneella vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettua todistusta rokotussarjasta tai sairastetusta covid-19-taudista eikä hän ole saanut 16 b §:n mukaisesta covid-19-testistä positiivista testitulosta, hänen on osallistuttava covid-19-testiin aikaisintaan 72 tuntia ja viimeistään 120 tuntia maahan~~

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

~~saapumisensa jälkeen. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitettut covid-19-testit.~~

~~Edellä 16 e §:ssä tarkoitettujen henkilöiden ei kuitenkaan tarvitse osallistua 1 momentissa tarkoitettuun testiin.~~

16 d §

Neuvontavelvollisuus

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen on annettava Suomeen saapuville neuvontaa terveysturvallisista toimintatavoista ja covid-19-testauksesta sekä vastattava tartuntatautilakia ja menettelyjä koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

16 e §

Saamelaisten kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus

Edellä 16 a—16 c §:ssä säädettyä ei sovelleta saamelaisiin heidän harjoittaessaan elinkeinoaan ja kulttuuriaan saamelaisten kotiseutualueella.

16 f §

Covid-19-tautia koskeva luotettava todistus

Saadusta covid-19-rokotussarjasta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi rokotetun henkilön nimi ja syntymäaika, annettu rokote, rokotuksen antopäivä, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä rokottajan allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus. Rokotussarjalla tarkoitetaan myyntiluvassa määriteltyä rokoteannosten lukumäärää. Rokotussarja on hyväksyttävä, jos se on toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio on myöntänyt ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkeviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 nojalla myyntiluvan tai jotka Maailman terveysjärjestö on hyväksynyt hätäkäyttölustalleen.

Covid-19-tartunnan osoittavan testin negatiivisesta tuloksesta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi testatun henkilön nimi ja syntymäaika, testauksessa käytetty diagnostinen metodi, näytteenottoaika sekä todistuksen antanut laboratorio, terveydenhuollon viranomainen tai muu kansallinen viranomainen.

Sairastetusta covid-19-taudista annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi henkilön nimi ja syntymäaika, sairastumisen ajankohta, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä lääkärin allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus.

Edellä 1-3 momentissa tarkoitettun todistuksen tai sen oikeaksi todistetun käännöksen on oltava suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen. Saamen kielilaissa (1086/2003) tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella esitetty todistus saa olla myös saamenkielinen.

Euroopan unionin digitaalisesta covid-19-todistuksesta säädetään kehyksestä covid-19-tautiin liittyvien yhteentoimivien rokotusta, testausta ja taudista parantumista koskevien todistusten

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

(EU:n digitaalinen koronatodistus) myöntämiseksi, todentamiseksi ja hyväksymiseksi helpottamaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian aikana annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/953.

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitetun kunnan ja kuntayhtymän palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla on oikeus saada tieto henkilön esittämän todistuksen sisällöstä, käsitellä henkilön antamia 1—4 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja sekä tehdä 39 §:ssä tarkoitettuun tapauskohtaiseen rekisteriin merkintä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitetun todistuksen mukanaolosta, jos käsittely on välttämätöntä 16 a—16 d §:ssä säädettyjen tehtävien vuoksi.

58 i §

EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallinen käyttö

~~EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen covid-19 taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.~~

~~Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16 vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 §:ssä tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19 taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.~~

~~Edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:~~

- ~~1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;~~
- ~~2) ravitsemisliikkeet;~~
- ~~3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;~~
- ~~4) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;~~
- ~~5) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat~~
- ~~6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;~~
- ~~7) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;~~
- ~~8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.~~

~~Toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.~~

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 3-momentissa säädetystä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt sekä 58 a §:n 2 ja 3-momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädettyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1-momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1-momentissa säädetty todistuksen esittämisedellytys estä riittävällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

58 j §

Oikeus käsitellä EU:n digitaalisen koronatodistuksen tietoja

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on tämän lain nojalla oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on oikeus tarkastaa todistuksen voimassaolo, jos sen toimintaan kohdistuu 58 a §:n 2 ja 3-momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty taikka 58 tai 58 d §:n mukaisessa viranomaispäätöksessä määrätty rajoitus tai velvoite. Todistukseen merkittyjen henkilötietojen käsittely edellyttää lisäksi asiakkaan ja toimintaan osallistuvan informointia. Henkilötietoja saa käsitellä vain todistuksen voimassaolon tarkastamiseksi ja sen tarkastamiseksi, täytyvätkö edellytykset tilaan pääsemiseksi. Todistuksen tarkastaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnanharjoittaja käyttää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hyväksymää lukijaohjelmaa, joka näyttää toiminnanharjoittajan edustajalle todistukseen kirjatun henkilön nimen ja tiedon todistuksen voimassaolosta. Jos todistuksen tarkastaminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hyväksymällä lukijaohjelmalla ei ole teknisistä syistä mahdollista, todistuksen voimassaolon voi tarkastaa ilman sähköistä lukijaohjelmaa.

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on lisäksi oikeus tarkistaa asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilöllisyys.

Todistuksen tietoja ei tämän lain nojalla saa rekisteröidä tai tallentaa tai käsitellä muussa käytötarkoituksessa.

58 k §

Koronatestin järjestäminen koronatodistuksen saamiseksi

Kunnan tulee järjestää kunnassa asuville 16- ja 17-vuotiaille lapsille, jotka eivät ole saaneet 16 g §:n 1-momentissa tarkoitettua täyttä rokotussarjaa, ja henkilöille, jotka eivät lääketeieteelli-

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

~~sistä syistä voi ottaa covid-19-rokotetta, maksutta heidän 58 i §:n 1 momentissa tarkoitetun koronataudistuksen saamiseksi tarvitsemansa covid-19-testaus.~~

~~59 a §~~

~~*Valvonta*~~

~~Aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 e §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä, 58 h §:n 1 momentissa sekä 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.~~

~~59 e §~~

~~*Määräykset ja pakkokeinot*~~

~~Aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58, 58 d tai 58 g § n nojalla tehdyn päätöksen tai 58 i §:ssä säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58 f §:n nojalla tehdyn päätöksen noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Aluehallintovirasto ja kunta voivat lisäksi määrätä 58 h §:n 1 momentissa sekä Liikenne- ja viestintävirasto 58 h §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjattavaksi. Aluehallintovirasto ja kunta voivat tämän lain mukaisen valvonnan suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä määrätä toiminnanharjoittajan tarkastamaan asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilön henkilöllisyyden ja EU:n digitaalisen koronataudistuksen voimassaolon, jos tarkastusta suoritettaessa herää epäily, ettei EU:n digitaalista koronataudistusta ole asiakkailta ja osallistujilta tarkastettu, eikä asetettuja velvoitteita ja rajoituksia ole noudatettu.~~

~~59 e §~~

~~*Oikeus saada tietoja*~~

~~Aluehallintovirastolla, kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuvilla viranomaisilla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 59 a – 59 d §:n mukaisen valvonnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot siltä, johon kohdistuu 58 e, 58 e tai 58 i §:ssä säädetty velvoite sekä siltä, johon on kohdistettu 58, 58 d, 58 f tai 58 g §:n nojalla päätös. Tiedot on annettava viivytyksettä ja maksutta.~~

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 / ps

79 §

Valtion osallistuminen erityisiin kustannuksiin

Valtio vastaa kunnille ja kuntayhtymille 16 a, 16 b, ~~16 d~~ ja 16 d §:stä aiheutuvista kustannuksista.

87 a §

Covid-19-testin laiminlyöntiä koskeva rikkomus

Täysi-ikäinen, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 16 b §:n 1 momentissa ~~tai 16 d §:n 1 momentissa~~ tarkoitetun velvollisuuden osallistua covid-19-testiin, on tuomitava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *covid-19-testin laiminlyöntiä koskevatarikkomuksesta* sakkoon.

89 §

Virka-apu

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

1) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolain (578/2005) 38 §:ssä ja tullilain (304/2016) 12 §:ssä säädetään;

2) käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), tietosuojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019) sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

89 a §

Virka-apu covid-19-tautia koskevien toimenpiteiden yhteydessä

Sen lisäksi, mitä 89 §:ssä säädetään, poliisilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

1) antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 2 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi;

2) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä 16 a ja 16 b §:ssä säädettyjen toimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi.

Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 2 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 1 /ps

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 16 a—16 f, 58 i—58 k§, 79 §:n 3 momentti sekä 87 a ja 89 a § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä tarvittavan lainsäädännön sekä muut tarvittavat toimenpiteet, joilla tieto rokotuksesta tai sairastetusta koronavirustaudista kirjataan toisen EU-jäsenvaltion myöntämän EU-koronatodistuksen perusteella Kanta-palveluun.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka Suomeen liikennöivät laiva- ja lentoyhtiöt voitaisiin velvoittaa tarkistamaan maahanpääsyyn vaaditut EU-koronatodistukset tai negatiivisen testituloksen osoittavat testitodistukset laivaan tai lennolle pääsyn ehdonä, jotta rajalle tulevien rokottamattomien ja testaamattomien henkilöiden määrä sekä siten veronmaksajien kustannuksella matkustajille tehtävien testien määrä voitaisiin minimoida, tai vaihtoehtoisesti periä sellaisilta henkilöiltä, jotka saapuvat maahan ilman 16 a §:ssä tarkoitettua todistusta, 16 b §:n mukaisesta testistä testin järjestämisestä aiheutuvaa kustannusta vastaava maksu.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka Suomessa kuluttajien omaan laskuunsa teettämien koronatestien hinta saadaan laskettua muiden EU-jäsenvaltioiden tasolle.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää THL:n asiantuntijatietoon perustuen toisen testin kustannus-hyötysuhteen, ja mikäli todetaan, etteivät hyödyt vastaa kustannuksia, ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin 16 d §:n kumoamiseksi.

5. Eduskunta edellyttää, että lain vaikutuksia kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumiseksi seurataan tarkasti.

Helsingissä 12.10.2021

Arja Juvonen ps
Kaisa Juuso ps
Minna Reijonen ps

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

Vastalause 2

Perustelut

Koronapassia koskeva sääntely

Esitimme koronatodistuksen käyttöönottoa jo keväällä 2021 yhteiskunnan nopeammaksi avaamiseksi, mutta hallitus ei tuolloin tarttunut asian valmisteluun. On tärkeää, että Suomessa ollaan kuitenkin viimein ottamassa käyttöön koronapassi, jos ilman sitä muuten jouduttaisiin rajoittamaan toimintaa. Sen avulla on mahdollista pitää rajoitusten voimassaoloaikana yhteiskunnan eri toimintoja käynnissä. Erilaisten taiteeseen, kulttuuriin ja urheiluun sekä muuhun harrastus- ja vapaa-ajantoimintaan liittyvien palvelujen ja tapahtumien mahdollistamisella on olennainen merkitys väestön terveydelle ja hyvinvoinnille.

Ravintoloilla, liikunta-alan ja tapahtuma-alan yrittäjillä ja työntekijöillä ei ole enää varaa rajoittaa yritystoimintaa, ja tilanne on epidemian suhteen oleellisesti muuttunut. Koronapassin voimassaoloa olisi perusteltua jatkaa vuoden 2022 loppuun saakka. Hallituksen esityksessä kuitenkin sekä ulkorajojen koronaturvallisuutta koskevat velvoitteet että kansallinen koronapassi on laitettu saman lain sisälle ja sen voimassaolo on säädetty 31.12.2021 saakka. Kansallisen koronapassin osalta olisi ollut perusteltua jatkaa lain voimassaoloa 31.12.2022 saakka.

Tautitilannetta tulee jatkossakin seurata tarkkaan ja luottaa viranomaisten arvioihin. Jos epidemiatilanne sitä vaatii ja rajoitukset olisivat välttämättömiä, on kohdennettujen rajoitusten mahdollisuus pidettävä vielä keinovalikoimassa. Koronapassin käyttöönotto mahdollistaa rajoituksille vaihtoehtoisen, mutta laajaa toimintaa mahdollistavan riskinhallintakeinon, mikäli rajoitusten käyttö osoittautuisi jatkossa välttämättömäksi.

Kokoomus korostaa lasten oikeutta ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin. Koronapassin edellyttäminen yli 12-vuotiailta lapsilta voisi aiheuttaa merkittäviä tosiasiallisia esteitä lasten harrastustoiminnalle sekä virkistäytymiselle ja vaarantaa yhdenvertaisuutta. Monella 12-vuotiaalla ei edes vielä välttämättä ole sujuvaa mahdollisuutta koronapassin edellyttämään sähköiseen tunnistautumiseen. Kokoomus pitää perusteltuna nostaa koronapassin ikäraja yhdenmukaiseksi ulkorajoilla käytössä olevan 16 vuoden ikärajan kanssa.

EU:n ulkopuolelta Suomeen matkustavat henkilöt

Hallituksen esitys ei mahdollista EU:n ulkopuolelta tulevien osallistumista tilaisuuksiin, joihin pääsyn koronapassi oikeuttaa, jos EU ei ole sopinut digitaalisten covid-19-todistusten yhteentoimivuudesta kyseisen maan kanssa. Jos henkilö pääsee terveysturvallisesti maahan tartuntatautilain mukaisilla todistuksilla, ei pitäisi olla epidemian torjunnan näkökulmasta estettä sille, ettei hän voisi päästä tapahtumiin ja tiloihin, joihin koronapassi oikeuttaa.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

Kokoomus pitää välttämättömänä, että myös EU:n ulkopuolisten maahantulijoiden, jotka ovat päässeet maahan maahantulon yhteydessä tarkastettavilla terveystodistuksilla, pitäisi päästä vastaaviin tapahtumiin ja tiloihin samoin ehdoin.

Toisen testin vaatimus

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esille, että Suomeen saapumisen jälkeen tietyissä tilanteissa edellytetty 16 d §:n mukainen toinen testi 72—120 tuntia maahantulosta ei olisi enää nykyisessä epidemiatilanteessa välttämätön. Perusteluna tälle tuotiin esiin muun muassa, että hallituksen esityksen perusteluissa kuvattu maahantulotestin vaikuttavuus pätee tilanteessa, jossa väestöllä ei vielä ole laajaa immunologista suojaa covid-19-tautia vastaan. Perustelu olisi siten väestön rokotuskattavuuden noustua vanhentunut.

Perustuslakivaliokunta kehotti sosiaali- ja terveysvaliokuntaa vielä huolellisesti tarkastelemaan ehdotetun sääntelyn tarvetta. Myös talousvaliokunta kiinnitti huomiota toisen testin vaatimukseen todeten, että toisen testin vaatimus maahantulon yhteydessä voi vaikuttaa kielteisesti Suomen houkuttelevuuteen matkailumaana ja sitä kautta matkailuelinkeinonharjoittajien toimintaedellytyksiin.

Toista testiä koskeva sääntely on saadun asiantuntijapalautteen perusteella käytännössä varsin tehoton, eikä sitä siten voida valiokunnan näkemyksen mukaan pitää välttämättömänä tai siihen vaadittavien resurssien suhteen oikeasuhtaisena. Toisen testin vaatimuksen toteutumista on käytännössä mahdotonta valvoa. On valitettavaa, etteivät hallituspuolueet nähneet toisen testin pois-toa perusteltuna asiantuntijalausunnoista huolimatta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

että hyväksytään viisi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

Laki

tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tartuntatautilain (1227/2016) 59 a §:n 1 momentti, 59 c §:n 2 momentti, 59 e § ja 89 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 a §:n 1 momentti, 59 c §:n 2 momentti ja 59 e § laissa 447/2021 ja 89 §:n 2 momentti laissa 224/2021, sekä

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 a—16 f, 58 i—58 k, 79 §:ään uusi 3 momentti, 87 a ja 89 a § seuraavasti:

16 a §

Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa

Vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä ulkomaalaisella, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, on covid-19-taudin leviämisen estämiseksi oltava Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus:

- 1) vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta;
- 2) hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta; tai
- 3) enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista.

Jos Suomen kansalaisella tai Suomessa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella on mukanaan todistus vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta, **hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta** tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista, hänen ei tarvitse osallistua 16 b §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin. ~~Jos hänellä on mukanaan todistus hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta, hänen on osallistuttava 16 d §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin.~~

Kansanterveyslain 5 §:n mukaisesta kansanterveystyöstä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän, jonka alueella maahan saavutaan, tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen vastaa 1 momentissa ~~sekä 16 b §:n 2 momentissa~~ tarkoitettujen todistusten tarkastamisesta käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa harkitsemassaan epidemian torjunnan näkökulmasta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa covid-19-epidemian torjumiseksi. Kyseinen viranomainen voi sopia todistusten tarkastamiseen liittyvien tehtävien siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoitettavaksi, jos se on tarpeen kunnan tai kuntayhtymän muiden lakisäätteisten tehtävien hoitamisen sekä siirretyn tehtävän vaatimien henkilöstövoimavarojen riittävyyden turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle tai sen tehtävää hoitavalle henkilölle. Todistus voidaan tarkastaa myös sähköisesti. Mainitun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamastaan paikasta todistuksen tarkastamiseksi. Poistumista koskeva kieltö saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

Ulkomaalaisen maahantulon epäämisestä säädetään henkilöiden liikkumisesta rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/399, ulkomaalaisen käännättämisestä ulkomaalaislaissa (301/2004) ja kokonaisharkinnasta ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentissa.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

16 b §

Covid-19-testi Suomeen saavuttaessa

Jos Suomeen saapuneella vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:ssä tarkoitettua todistusta ja hän ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa kunta on järjestänyt covid-19-testauksen, hänen on osallistuttava siellä järjestettävään covid-19-testiin. Jos henkilö ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa ei ole järjestetty covid-19-testausta, hänen on välittömästi ja kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa Suomeen saapumisestaan osallistuttava covid-19-testiin. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitettua covid-19-testit.

~~Velvollisuutta osallistua 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin ei kuitenkaan ole henkilöllä, jolla on Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus vähintään 14 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta ensimmäisestä covid-19-rokoteannoksesta.~~

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamaltaan covid-19-testauspaikalta 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin osallistumisen varmistamiseksi. Poistumista koskeva kieltä saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

16 c §

Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin

Edellä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettua todistusta tai 16 b §:ssä tarkoitettua covid-19-testiä ei kuitenkaan edellytetä:

1) henkilökohtaista koskemattomuutta nauttivilta ulkovaltojen edustustojen tai kansainvälisten valtioidenvälisen järjestöjen jäseniltä ja heidän perheenjäseniltään eikä muualle kuin Suomeen akkreditoitujen diplomaatti- tai virkapassin haltijoilta heidän kulkiessaan Suomen kautta virkapaikalleen tai kotimaahansa;

2) kuljetus- tai logistiikka-alalla toimivilta matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajilta, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöiltä heidän työtehtävissään eikä vaihtomiehistöiltä heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävistä;

3) henkilöiltä, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunta;

4) lentoliikenteessä matkustavilta, jos he eivät poistu lentoasemalta;

5) Suomen ja Norjan rajalla toimivilta tulliviranomaisilta välttämättömissä virkatehtävissä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, velvollisuus esittää todistus ja osallistua testiin ei koske henkilöä, joka on viimeisen 14 vuorokauden aikana ennen Suomeen saapumistaan oleskellut vain sellaisessa maassa tai sellaisella alueella, jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta suhteessa Suomen covid-19-taudin ilmaantuvuuteen tai muuntuneen viruksen yleisyyteen erityistä epidemian leviämisen riskiä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tässä momentissa tarkoitetuista maista ja alueista.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

16 d §

Covid-19-testi maahan-saapumisen jälkeen

~~Jos Suomeen saapuneella vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettua todistusta rokotussarjasta tai sairastetusta covid-19-taudista eikä hän ole saanut 16 b §:n mukaisesta covid-19-testistä positiivista testitulosta, hänen on osallistuttava covid-19-testiin aikaisintaan 72 tuntia ja viimeistään 120 tuntia maahan saapumisensa jälkeen. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitetut covid-19-testit.~~

~~Edellä 16 c §:ssä tarkoitettujen henkilöiden ei kuitenkaan tarvitse osallistua 1 momentissa tarkoitettuun testiin.~~

16 d §

Neuvontavollisuus

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen on annettava Suomeen saapuville neuvontaa terveysturvallisista toimintatavoista ja covid-19-testauksesta sekä vastattava tartuntatautilakia ja menettelyjä koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

16 e §

Saamelaisten kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus

Edellä 16 a—16 c §:ssä säädettyä ei sovelleta saamelaisiin heidän harjoittaessaan elinkeinoaan ja kulttuuriaan saamelaisten kotiseutualueella.

16 f §

Covid-19-tautia koskeva luotettava todistus

Saadusta covid-19-rokotussarjasta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi rokotetun henkilön nimi ja syntymäaika, annettu rokote, rokotuksen antopäivä, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä rokottajan allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus. Rokotussarjalla tarkoitetaan myyntiluvassa määriteltyä rokoteannosten lukumäärää. Rokotussarja on hyväksyttävä, jos se on toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio on myöntänyt ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkeviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 nojalla myyntiluvan tai jotka Maailman terveysjärjestö on hyväksynyt hätäkäyttölustalleen.

Covid-19-tartunnan osoittavan testin negatiivisesta tuloksesta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi testatun henkilön nimi ja syntymäaika, testauksessa käytetty diagnostinen metodi, näytteenottoaika sekä todistuksen antanut laboratorio, terveydenhuollon viranomaisen tai muu kansallinen viranomaisen. **Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää**

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

muusta hyväksyttävästä rokotteesta. Valtionveuoston asetusta varten Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on annettava erillinen lausunto.

Sairastetusta covid-19-taudista annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi henkilön nimi ja syntymäaika, sairastumisen ajankohta, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä lääkärin allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitetun todistuksen tai sen oikeaksi todistetun käännöksen on oltava suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen. Saamen kielilaisissa (1086/2003) tarkoitetulla saame-laisten kotiseutualueella esitetty todistus saa olla myös saamenkielinen.

Euroopan unionin digitaalisesta covid-19-todistuksesta säädetään kehyksestä covid-19-tautiin liittyvien yhteentoimivien rokotusta, testausta ja taudista parantumista koskevien todistusten (EU:n digitaalinen koronatodistus) myöntämiseksi, todentamiseksi ja hyväksymiseksi helpottamaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian aikana annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/953.

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitetun kunnan ja kuntayhtymän palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla on oikeus saada tieto henkilön esittämän todistuksen sisällöstä, käsitellä henkilön antamia 1—4 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja sekä tehdä 39 §:ssä tarkoitettuun tapauskohtaiseen rekisteriin merkintä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitetun todistuksen mukanaolosta, jos käsittely on välttämätöntä 16 a—16 d §:ssä säädettyjen tehtävien vuoksi.

58 i §

EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallinen käyttö

EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 f §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 §:ssä tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:

- 1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;
- 2) ravitsemisliikkeet;
- 3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

4) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;

5) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat

6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;

7) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;

8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

Toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitettujen todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 3 momentissa säädetyttä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitettujen todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokutusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittäminen riittäväällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty. EU:n digitaalisen koronapassin rinnalla myös oman maakohtaisen täyden rokuttussarjan esittäminen luotettavasti hyväksytään vastaavalla tavalla kuin Suomeen saapuessa.

58 j §

Oikeus käsitellä EU:n digitaalisen koronatodistuksen tietoja

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on tämän lain nojalla oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta, on oikeus tarkastaa todistuksen voimassaolo, jos sen toimintaan kohdistuu 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetty taikka 58 tai 58 d §:n mukaisessa viranomaispäätöksessä määrätty rajoitus tai velvoite. Todistukseen merkittyjen henkilötietojen käsittely edellyttää lisäksi asiakkaan ja toimintaan osallistuvan informointia. Henkilötietoja saa käsitellä vain todistuksen voimassaolon tarkastamiseksi ja sen tarkastamiseksi, täytyvätkö edellytykset tilaan pääsemiseksi. Todistuksen tarkastaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnanharjoittaja käyttää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hyväksymää lukijaohjelmaa, joka näyttää toiminnanharjoittajan edustajalle todistukseen kirjatun henkilön nimen ja tiedon todistuksen voimassaolosta. Jos todistuksen tarkastaminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hyväksymällä lukijaohjelmalla ei ole teknisistä syistä mahdollista, todistuksen voimassaolon voi tarkastaa ilman sähköistä lukijaohjelmaa.

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta, on lisäksi oikeus tarkastaa asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilöllisyys.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

Todistuksen tietoja ei tämän lain nojalla saa rekisteröidä tai tallentaa tai käsitellä muussa käyttötarkoituksessa.

58 k §

Koronatestin järjestäminen koronatodistuksen saamiseksi

Kunnan tulee järjestää kunnassa asuville 16- ja 17-vuotiaille lapsille, jotka eivät ole saaneet 16 f §:n 1 momentissa tarkoitettua täyttä rokotussarjaa, ja henkilöille, jotka eivät lääketieteellisistä syistä voi ottaa covid-19-rokotetta, maksutta heidän 58 i §:n 1 momentissa tarkoitettua koronatodistuksen saamiseksi tarvitsemansa covid-19-testaus.

59 a §

Valvonta

Aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä, 58 h §:n 1 momentissa sekä 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

59 c §

Määräykset ja pakkokeinot

Aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58, 58 d tai 58 g § n nojalla tehdyn päätöksen tai 58 i §:ssä säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58 f §:n nojalla tehdyn päätöksen noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Aluehallintovirasto ja kunta voivat lisäksi määrätä 58 h §:n 1 momentissa sekä Liikenne- ja viestintävirasto 58 h §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjattavaksi. Aluehallintovirasto ja kunta voivat tämän lain mukaisen valvonnan suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä määrätä toiminnanharjoittajan tarkastamaan asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilön henkilöllisyyden ja EU:n digitaalisen koronatodistuksen voimassaolon, jos tarkastusta suoritettaessa herää epäily, ettei EU:n digitaalista koronatodistusta ole asiakkailta ja osallistujilta tarkastettu, eikä asetettuja velvoitteita ja rajoituksia ole noudatettu.

59 e §

Oikeus saada tietoja

Aluehallintovirastolla, kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuvilla viranomaisilla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 59 a—

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 / kok

59 d §:n mukaisen valvonnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot siltä, johon kohdistuu 58 c, 58 e tai 58 i §:ssä säädetty velvoite sekä siltä, johon on kohdistettu 58, 58 d, 58 f tai 58 g §:n nojalla päätös. Tiedot on annettava viivytyksettä ja maksutta.

79 §

Valtion osallistuminen erityisiin kustannuksiin

Valtio vastaa kunnille ja kuntayhtymille 16 a, 16 b, ~~16 d~~ ja 16 d §:stä aiheutuvista kustannuksista.

87 a §

Covid-19-testin laiminlyöntiä koskeva rikkomus

Täysi-ikäinen, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 16 b §:n 1 momentissa ~~tai 16 d §:n 1 momentissa~~ tarkoitettua velvollisuuden osallistua covid-19-testiin, on tuomitettava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *covid-19-testin laiminlyöntiä koskevastarikkomuksesta* sakkoon.

89 §

Virka-apu

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

1) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolain (578/2005) 38 §:ssä ja tullilain (304/2016) 12 §:ssä säädetään;

2) käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), tietosuojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019) sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

89 a §

Virka-apu covid-19-tautia koskevien toimenpiteiden yhteydessä

Sen lisäksi, mitä 89 §:ssä säädetään, poliisilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

1) antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 2 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi;

Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp
Vastalause 2 /kok

2) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä 16 a ja 16 b §:ssä säädettyjen toimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi.

Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 2 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 16 a—16 f, 58 i—58 k§, 79 §:n 3 momentti sekä 87 a ja 89 a § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jossa EU:n digitaalisen koronapassin esittämisen rinnalla hyväksytään myös oman maakohtaisen täyden rokotussarjan esittäminen vastaavalla tavalla kuin Suomeen saavuttaessa.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jossa mahdollistetaan rokotesarjan, testituloksen tai sairastelun viruksen todistuksen helppo yhteenliittyminen EU:n digitaaliseen koronatodistukseen tai muuhun luotettavaan ja luettavaan muotoon.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jossa covid-19-infektion sairastuneille, jotka ovat saaneet sen jälkeen yhden rokotusannoksen, mahdollistetaan koronapassin saaminen.*
- 4. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jossa valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää muusta koronapassiin hyväksyttävästä rokotteesta.*
- 5. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jossa hallitus valmistelee työaikalainsäädännön muutokset, jotka mahdollistavat työnantajalle mahdollisuuden vaatia koronapassia myös työntekijöiltä.*

Helsingissä 12.10.2021

Mia Laiho kok
Pia Kauma kok
Terhi Koulumies kok